

Slovenski čebelar

1

Letnik LXXXXI-Leto 1989

LETO 1873 - PRİČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

999504966

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 1

1. januar

letnik 91

VSEBINA

Andrej Petelin: Dobrodošla pomoč slovenskim čebelarjem	2
Franc mag. Javornik: Tudi veterinarji se izobražujejo – seminar iz zdravstvenega varstva čebel v Ljubljani	2
Karel Majcen: Čebelarjevo delo v januarju	6
Alen Kovačević, dipl. vet.: Nova sredstva proti varoozi	8
Matjaž Marinko: Vtisi z obiska v ZRN	11
Aleš Gregorc, dipl. vet.: Minerali v prehrani čebel	12
Franc Šivic: Dve zanimivi čebelarški prireditvi v letu 1988	15
Irena Ogrin: Izid nove knjige »Pravna zaščita čebele«	16
Čebelarstva zveza Makedonije: Priprave na okroglo mizo na temo: Zatriranje – zdravljenje hude gnilobe čebelje zalege – da ali ne	21

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Drago Muzica: Nejasnosti pri zdravljenju	22
Branko Relič: Matična rešetka – da ali ne?	22

IZ TUJIH ČEBELARSKIH ČASOPISOV

M. Engfer: Razmišljanje o »varooznih« razmerah	24
prof. dr. Jurij Senegačnik: Ostanki zdravlil v medu in novosti v kemoterapiji čebeljih boleznih v svetu (nadaljevanje)	25
Michael Mehler: Nova Zelandija Švica južnih morij	26

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Posvetovanje o sodobnem čebelarstvu	28
Izveček iz zapisnika tretje seje IO ZČDS	28
Evidentiranje kandidatov za predsednika ZČDS	29
Dopolnjena pravila ZČDS (nadaljevanje)	29

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Aleš Mižigoj, dipl. oec.: Pristni slovenski med – zaščitna blagovna znamka	18
Andrej Schwarzmann: Čebelje kužne bolezni v SR Sloveniji	19
Boris Slavec, Andrej Schwarzmann: Pospesovalna služba v letu 1989	20

CONTENTS

A. Petelin: An useful help to the Slovene beekeepers	2
F. Javornik: The veterinarians are educating themselves too – the seminary of bee sanitary protection in Ljubljana	2
K. Majcen: Beekeeper's occupations in January	6
A. Kovačević: The new agents against varroa	8
M. Marinko: The impressions of a visit in West Germany	11
A. Gregorc: The minerals in the bee nutrition	12
F. Šivic: Two interesting bee performances in 1988	15
I. Ogrin: A new publication: »Juridical protection of bees«	16
Macedonian bee association: An arrangement of round table with a theme: Extirpating – treating of the American foul-brood – yes or no?	21

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

D. Muzica: Treatment indistinctnesses	22
B. Relič: Queen-excluder – yes or no?	22

FROM FOREIGN NEWSPAPERS

M. Engfer: Considering about »varroa« conditions	24
J. Senegačnik: Medicine remains in honey and world novelty in bee diseases chemical therapy (continuation)	25
M. Mehler: New Zealand – Switzerland of the South seas	26

FROM THE SOCIETY LIFE

A conference of a modern beekeeping	28
An extract of the third IO ZČDS sitting record	28
Nominating of the candidates for the president of ZČDS	29
Completed regulations of the ZČDS	29

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

A. Mižigoj: Pure honey of Slovenia – a trade mark	18
A. Schwarzmann: Bee contagious diseases in the SR of Slovenia	19
B. Slavec, A. Schwarzmann: The Promoting Service in 1989	20

SREČNO

N
O
V
O

L
E
T
O

*IN MEDNO 1989, ŽELITA VSEM SLOVENSKIM
ČEBELARJEM*

*10 Zveze čebelarских organizacij
Slovenije
in Uredniški odbor
Slovenskega čebelarja*

DOBRODOŠLA POMOČ SLOVENSKIM ČEBELARJEM ZA ZATIRANJE VAROOZE

Zaradi zaskrbljujočega zdravstvenega stanja čebel, velikih izgub čebeljih družin in slabe zadnje čebelarke letine, smo bili toliko bolj veseli novice o družbeni pomoči, ki smo jo dobili za zatiranje varooze. ZČDS je namreč s Samoupravno interesno skupnostjo za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe Slovenije, odborom za pospeševanje proizvodnje hrane, podpisala pogodbo o dodelitvi namenskih sredstev.

Za zatiranje varooze je odobrenih **petsto milijonov dinarjev** pod pogojem, da ZČDS skupno s svojimi članicami in veterinarsko službo zagotovi zdravljenje čebel pri vseh čebelarjih. Zdravila pa so lahko regresirana iz teh sredstev največ do 50 odstotkov, ostali del pa morajo prispevati čebelarji.

Ta družbena pomoč je slovenskim čebelarjem več kot dobrodošla. Ta sredstva bomo smotno uporabili in s tem dokazali, da je naša organizacija sposobna opraviti tudi to nalogo. Podrobnejša navodila bodo dobile vse čebelarke organizacije. Prepričani smo, da bomo s temi sredstvi v bodoče preprečili izgube čebel zaradi varooze.

Predsednik ZČDS
Andrej Petelin

TUDI VETERINARJI SE IZOBRAŽUJEJO – SEMINAR IZ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA ČEBEL V LJUBLJANI

MAG. FRANC JAVORNIK

V zadnjih nekaj letih se vedno več čebelarjev pritožuje, da so prek zime izgubili večino svojih čebel, nekateri pa so popolnoma obubožali. Po neuradnih podatkih in ocenah je v Sloveniji že nekaj let zaporedoma odmrlo od 30 do 60 odstotkov čebeljih družin. V posameznih okoljih je odmrlo tudi do 90 odstotkov čebel, v drugih pa manj. Nekateri čebelarji pa so prek zime uspeli ohraniti vse svoje čebele.

V čebelarški literaturi in v ustnem izročilu kroži po Sloveniji in Jugoslaviji pa tudi v svetu mnogo napotkov, receptov, zdravil in pripravkov, ki jih priporočajo razni domači in tuji strokovnjaki in »strokovnjaki« za čebelarstvo in bolezni čebel, ki naj bi ob pravilni uporabi edino zanesljivo delovali na povzročitelje čebeljih bolezni in čebele ohranili prek zime.

Na žalost pa me mnogi čebelarji pogosto sprašujejo, zakaj so izgubili vse čebele, saj so se dosledno držali navodil o zdravljenju čebel tega ali onega strokovnjaka ali proizvajalca zdravil. Odgovor na to vpraša-

nje pa pogosto ni tako enostaven. Če hočemo dati kolikor toliko ustrezen in pravilen odgovor, moramo dobro poznati bolezni čebel. Pomembno je, da poznamo povzročitelja bolezni, način njegovega prenosa iz čebelnjaka v čebelnjak in iz panja v panj. Pomembno je, kako se okužba giblje v samem panju ter način okuževanja čebel in zalege. Poznati moramo znamenja bolezni in načine za njihovo pravočasno odkrivanje. Ravno tako moramo poznati načine zdravljenja in zatiranja bolezni. Poleg tega je za pravilen odgovor še kako pomembno poznavanje biologije čebel in tehnologije čebelarjenja. Vse te dejavnike moramo med seboj povezati, dodati k temu še poznavanje medsebojnega vpliva raznih bolezni na čebele, pa bomo po preučitvi vseh okoliščin in laboratorijskih izvidov lahko dokaj točno ugotovili, zakaj so v določenem primeru čebelje družine odmrle.

Tovrstne dileme so bile vedno pogostejše, znanje strokovnjakov na terenu pa vča-

Veterinarji so z zanimanjem spremljali predavanja, kar pa je najbolj razveseljivo, udeležba je bila nad pričakovanji.

sih tudi pomanjkljivo, tako da so nekatera vprašanja ostajala odprta. Zato je bil 15. in 16. novembra 1988 v Ljubljani organiziran dvodnevni seminar za vse veterinarje, ki se ukvarjajo z boleznimi čebel. Seminar so organizirali: republiški center za pospeševanje kmetijstva, Poslovna skupnost za veterinarstvo Slovenije, Biotehniška fakulteta VTOZD za Veterinarstvo Ljubljana in Zveza čebelarских društev Slovenije. Prisotnih je bilo 85 udeležencev iz vse Slovenije.

Glede na zapleteno in pestro tematiko seminarja so s svojimi prispevki sodelovali vrhunski strokovnjaki s področja čebelarstva in bolezni čebel z zagrebške in ljubljanske veterinarske fakultete, Republiške veterinarske uprave Slovenije, tovarne zdravil KRKA iz Novega mesta in Zveze čebelarских društev Slovenije. Udeleženci seminarja so bili seznanjeni s tehnologijo čebelarjenja, boleznimi čebel, zakonodajo, novimi zdravili za zdravljenje čebel in nevarnostjo ostajanja rezuidov v čebeljih pridelkih, z zdravstveno problematiko pri vzreji matic in drugim. Ker je bila tematika dokaj zanimiva in aktualna, se je razvila tudi plodna razprava, ki je še dodatno osvetlila določene probleme.

Največ pozornosti in zanimanja je poželo predavanje profesorja zagrebške veterinarske fakultete dr. Đura Sulimanovića, ki

je prisotne seznanil z virusnimi, bakterijskimi in zajedavskimi boleznimi čebel in čebelje zalege. V nadaljevanju bom prikazal povzetke nekaterih najzanimivejših tem.

V zdravstveni problematiki čebeljih bolezni je v Sloveniji pa tudi v Jugoslaviji na prvem mestu varooza. Sledi ji huda gniloba čebelje zalege, vse skupaj pa še dodatno zapletejo virusne in glivične bolezni čebel. Trenutno imamo na terenu tak epizootični položaj, da sta v čebeljih družinah dva, trije in več različnih povzročiteljev bolezni hkrati. Nekateri strokovnjaki menijo, da je varoa prinesla s seboj v naše kraje nove virusne bolezni. To pa ne drži. Varoa je s svojo dejavnostjo samo omogočila že prej prisotnim povzročiteljem bolezni nove načine prenosa, nove načine prodora v gostitelja ter hitrejši razvoj bolezni in glede na znane, nove nespecifične oblike bolezni. Mnoge virusne bolezni, ki sedaj čebelarstvu povzročajo veliko gospodarsko škodo, do prihoda varoe niso povzročale znatnejših problemov.

Razvoj znanosti nas je pripeljal do tega, da moramo priznati, da so mnoge ugotovitve, ki so bile objavljene v literaturi in so še vedno zapisane v naših učbenikih, napačne. Z novimi raziskavami in ugotovitvami se stanje okrog kužnih bolezni čebel nenehno spreminja. Zato moramo, da ne

zaostanemo, ta razvoj v svetu budno spremljati in vse uporabne novosti presajati na naša tla. Do novih ugotovitev in odkritij pa so znanstveniki in strokovnjaki dokaj nezaupljivi in kritični. Včasih traja vrsto let, preden odkritju ali ugotovitvi verjamejo in jo sprejmejo. Še daljša pa je pot do uveljavljanja novosti v prakso, posebno če je za to potrebno spremeniti obstoječo zakonodajo.

Danes poznamo okrog 17 virusnih bolezni, ki napadajo čebele in čebeljo zalego. Za naše podnebje oziroma za naše pogoje čebelarjenja pa so pomembne le tri. To so: mešičkasta zalega, akutna paraliza čebel in kronična paraliza čebel.

Mešičkasta zalega je bila vedno obravnavana kot tipična bolezen pokrite čebelje zalege, povzročena z virusom, ki pa ne prizadene odraslih čebel. Profesor Bailey pa je pri svojem raziskovalnem delu odkril, da virus povzroča velike spremembe tudi na čebelah delavkah. Ugotovil je, da mlade čebele, ki v prvih dneh življenja čistijo celice in ki so iz mešičkaste zalege popile propadlo tekočo maso, nikoli ne jedo cvetnega prahu. Nadalje je ugotovil, da te čebele ne izločajo matičnega mlečka, niti ne krmijo zalege. V svojem razvoju preskočijo celo vrsto opravil v panju in zelo hitro, to je v 6–7 dneh po izleganju, že postanejo pašne čebele in izletavajo v naravo. Nikoli ni mogel zaslediti, da bi te čebele prinašale cvetni prah. Hitro se izrabijo in naglo odmirajo. V času dobrih paš in hitrega razvoja čebelje družine ter nagle obnove čebel, čebelar vsega tega procesa niti ne opazi. To izločanje okuženih čebel od posameznih opravil v panju ter njihovo hitro odmiranje je profesor Bailey označil kot zaščitni mehanizem čebelje družine pred vse večjo okužbo z virusom. V jeseni si okužene čebele, ki ne jedo cvetnega prahu, ne morejo nabrati toľščobno beljakovinskega sloja, to je zaloge za zimo. Zaradi tega imajo kratko življenjsko dobo in ne morejo preživeti do spomladi, da bi vzredile prve generacije spomladanske zalege. Če je čebelja družina v jeseni močno okužena z virusom mešičkaste zalege, se okuži mnogo mladih čebel, ki čistijo zaostalo zalego. Vse te čebele pa odmrejo že v prvem mesecu zazimljenja ali pa še prej. V panju ostane le peščica čebel in matica, kar pa ni dovolj, da bi čebelja družina preživela zimo. Torej vi-

rus mešičkaste zalege povzroča čebelarstvu največjo škodo prav s povečanjem odmiranja čebel že v poznojesenskem in začetnem zimskem času. Več kot 50 odstotkov čebeljih družin, ki odmrejo jeseni in pozimi, pri pregledu mrtvic pa nismo našli nobenih bolezenskih znamenj, razen rahle okužbe z nosemo, je odmrla zaradi okužbe z virusom mešičkaste zalege.

Bolnim čebeljim družinam je priporočljivo dati 1 gram kloram-fenikola, raztopljenega v litru in pol sladkorne raztopine, in sicer vsak drugi dan po pol litra. Ugotovili so, da ferment ribonukleaza, ki se v majhnih količinah nahaja v sladkorju, uničuje te viruse. Tako že samo s hranjenjem čebel s sladkorno raztopino ozdravimo čebeljo družino.

Akutna čebelja paraliza je bolezen, ki nekaj let nazaj še ni bila prav dosti raziskana in jasna. Ni bilo jasno, če akutno in kronično paralizo čebel povzroča isti virus, ki glede na okoliščine, v katerih deluje, lahko povzroči dve različni klinični sliki iste bolezni. Sedaj je jasno ugotovljeno, da imamo opraviti z dvema različnima virusoma in dvema različnima boleznima. Akutna paraliza je bolezen, ki se pojavi zelo hitro. V zelo kratkem času naglo odmre večje število mladih čebel. Čebele najprej ohromijo in nato odmrejo. Imajo rahlo napet zadek. Če jih pazljivo in natančno seciramo, ugotovimo, da imajo močno povečan medeni želodček. Profesor Bailey je ugotovil, da mora biti za razvoj bolezni virus vnešen v organizem čebele parenteralno, to se pravi direktno v kri. Ta ugotovitev pa nam lepo pojasni vlogo varoe pri prenosu in razvoju bolezni ter tudi to, zakaj pred pojavom varoe te bolezni pri nas pa tudi drugod po svetu, ni bilo, vsaj ne v večjem obsegu. Samica varoe, ki na čebeli, okuženi z virusom akutne paralize, sesa hemolimfo, okuži svoj ustni aparat, ki je prirejen za ubadanje in sesanje, s tem virusom. Ko se preseli na drugo zdravo čebelo in jo vbode, v njeno kri prenese tudi virus. Ugotovili so, da je varoa prenosnik tega virusa na zdrave čebele. To dejstvo je tudi dokazano, saj se v krajih, kjer je veliko varoe, množično pojavlja tudi akutna paraliza čebel. V tistih krajih, kjer nimajo varoe, na primer v Angliji, pa ne poznajo akutne paralize čebel, čeprav so ta virus tam izolirali in je bila akutna paraliza raziskana in razjasnjena

Predavatelja iz Zagreba sta bila Alan Kovačević, dipl. vet., in dr. Đuro Sulimani-
vič.

prav v Angliji. Ugotovili so tudi, da tam, kjer so čebele močno nosešave, najdemo tudi akutno čebeljo paralizo. To si razlagamo tako, da imajo pri nosešavosti čebele poškodovano sluznico srednjega črevesa, tako da lahko virus skozi te poškodbe iz lumena črevesa, kamor je prispel s hrano, prodre v hemolimfo čebele.

Obolele čebelje družine zdravimo tako, da jim pokladamo po en liter sladkorne raztopine, v katero dodajamo 1 gram modre galice. Modra galica razkužuje medni želodček, ferment ribonukleaza pa deluje na viruse.

Kronična čebelja paraliza je bolezen, ki jo povzroča poseben virus. Pojavlja se v vročih obdobjih, razvija se počasneje, odmre pa le manjše število čebel. Obolele čebele so manjše, ker se ne hranijo, imajo zmanjšan zadek, ki je brez dlačic in popolnoma črn. Zato včasih to bolezen imenujemo tudi počrnelost čebel. Ker virus lahko izoliramo tudi iz navidez zdravih družin, prevladuje mnenje, da bolezen pospešuje pomanjkanje cvetnega prahu ob močni nektarski paši, kar se pogosto dogaja na gozdnih pašah. Bolezen pospešuje tudi velika vročina, slaba ventilacija v panju in dedne lastnosti čebel. Bolezen v naših razmerah nima posebnega gospodarskega pomena. Če pa se pojavi, je treba zamenjati matico in čebelje družine ustrezno oskrbovati.

Hudo gnilobo čebelje zalege povsod po svetu jemljejo kot zelo resen problem in je nikjer ne podcenjujejo. Povsod je treba

sum na to bolezen takoj prijaviti oblastem, ker se zatira po zakonu. Veterinarska služba na prijavo takoj reagira pa tudi čebelarji so bolj disciplinirani kot pri nas. Ukrepi zatiranja so približno enaki našim, samo da se izvajajo bolj natančno in dosledno. Zato pri svojem delu dosegajo dobre rezultate, saj se število panjev, okuženih s hudo gnilobo čebelje zalege, računa v promilih, pri nas pa v odstotkih.

Navajajo, da okužbo s hudo gnilobo lahko ob sesanju hemolimfe na odkriti čebelji zalegi prenaša tudi varoa. Ker so spore bacila vnešene direktno v kri ličinke, se razmnoževanje bacila začne takoj. Tako okužena zalega lahko odmre še preden jo čebele pokrijejo. Na ta način, ko imamo v panju odmrlo tudi odkrito zalego, dobimo nespecifično sliko hude gnilobe, ki nas pri odkrivanju in ugotavljanju boleznih lahko zavede. Pomembna je ugotovitev dr. Hansena, da se z bakteriološko preiskavo lahko v medu ugotovi večje število spor *B. Larvae* vsaj eno leto pred izbruhom bolezni, manjše število spor pa že 2 do 3 leta prej. Prav tako je zanimiva trditev, da zaletanje čebel v tuje panje nima vpliva na prenos hude gnilobe iz panja v panj. Opisani so bili primeri uspešnega zdravljenja in zatiranja bolezni z lahko topnimi sulfonamidskimi preparati.

Za zdravljenje **nosešavosti** priporočajo naslednji postopek: Najprej je potrebno iz vsakega panja posebej opraviti mikroskopski pregled mrtvic, tako da ugotovimo, katere čebelje družine so okužene z

nosemo. Pri vseh čebeljih družinah s pozitivnim izvidom prestavimo matice na razkuženo satje v plodišču. V medišče prestavimo vse zaleženo satje. Za vsak panj rabimo 2,5 litra sladkorne raztopine, v katero dodamo zdravila proti nose mavosti (fumagilin, fumidil). Dodajamo 1 gram zdravila na 1 liter raztopine. S tako pripravljeno raztopino krmimo čebele, in sicer dajemo 0,5 litra na čebeljo družino vsak četrti dan. Po preteku 21 dni odstranimo satje iz medišča, iz katerega se je povalila vsa zalega in ga razkužimo. Z dodajanjem zdravil preprečimo okuževanje mladih čebel v času, ko je okuženo satje še v panju. V okuženih družinah pregledamo in po potrebi zdravimo tudi matico. Satje razkužimo s parami 80-odstotne očetne kisline. Urediti moramo higiensko napajališče, po potrebi pa tudi zamenjati matico. Zdravljenje čebelnjaka opravimo šele takrat, ko so zunanje temperature dovolj visoke in ko ne pričakujemo nenadnih ohladitev.

Poapnelo zalego povzroča glivica, ki jo lahko najdemo kjerkoli v naravi. Čebele jo lahko poberejo in prinesejo v panj s cvetnim prahom, z nektarjem ali kako drugače. Poapnela zalega je pogojna kužna bolezen. To pomeni, da se bolezen razvije šele takrat, ko odpornost čebelje družine iz najrazličnejših vzrokov oslabi. Ti vzroki so lahko: okuženost z varoo, pretirana upora-

ba antibiotikov, akaricidov ali drugih kemikalij, neugodne življenjske razmere, vlaga itd. Poapnelo zalego zdravimo in zatiramo tako, da najprej odstranimo dejavnike, ki so pripomogli k ugodnejšim pogojem za razvoj bolezni, šele potem pa pristopimo k sanaciji. Ugotovili so, da z bistvenim zmanjšanjem števila varoj izgine tudi poapnela zalega. Na zatiranje bolezni pa ugodno vpliva, da obolele čebele družine, posebno če ni dobre paše, krmimo s tekočo hrano, ker na ta način pospešujemo čistilni nagon čebel. Hrani pa dodajamo vitamine in minerale (forsapin, vit. C, B₁ in druge). Obolelo družino stisnemo na toliko satov, kolikor jih zaseda, ter jo otoplimo. Po potrebi menjamo matico. V čebelnjaku in v okolici uredimo ostale higienske pogoje. Šele po tem uporabimo posebno sredstvo proti glivičnim boleznim. Pri nas lahko dobimo Krkin ascomizol SET.

Iz obilnega gradiva sem vam nanizal le nekaj najbolj zanimivih in praktično uporabnih ugotovitev in napotkov za zatiranje posameznih kužnih bolezni, ki sta jih predstavila profesor dr. Sulimanović in vet. Kovačević na tem seminarju. Sedaj pa je od veterinarske službe, predvsem pa od nas čebelarjev odvisno, ali bomo znali izkoristiti pridobljeno znanje in ga uporabiti v praksi.

ČEBELARJEVO DELO V JANUARJU

KAREL MAJČEN – VOJNIK

Stopili smo v novo koledarsko leto 1989. Ne vemo, kaj nam bo prineslo. Ne vemo za naše življenje in ne vemo, kako uspešno bo novo čebelarstvo leto.

Preden preidemo na praktične nasvete, mi dovolite, da zaželim vsem čebelarjem in njihovim dragim obilo sreče v letu 1989. Želim vam tudi, da bi v tem letu uspešno čebelarili brez kakšnih večjih pretresov. Če bodo k temu pripomogla moja mesečna svetovanja, bom vesel.

Pa preidimo na čebelarske teme. Ker je gospodarsko leto končano, je prav, da napravimo pregled naših uspehov in spodrsnjajev. Če smo vodili čebelarski dnevnik, nam to ne bo težko. Vedimo, da so izkušnje najboljši učitelj. Pretehtajmo, kaj je bilo dobro in kaj slabo. Je pa čebelarstvo ena

od človekovih dejavnosti, pri katerih se pogosto srečujemo s presenečenji, tako da si velikokrat težko razložimo dejstva. To pa pomeni, da je izkušnja premalo in da moramo poklicati na pomoč teorijo. Pravijo, da čebelarstva ne vodi praksa, ampak teorija. Če je temu tako, in tako je, potem vam moram v tem zimskem času toplo priporočati študij čebelarske literature. V poletnih mesecih imate mnogi čebelarji premalo časa za izobraževanje, zato zdaj izkoristite ta čas. Čebelarske knjige izhajajo zelo porredko, kupujte jih in jih študirajte. Kdor razume kakšen tuj jezik, naj si kupi tuje knjige. Vse znanje, ki si ga bomo nabrali pozimi, se nam bo poleti bogato obrestovalo. Moj prijatelj čebelar pravi: »Neznanje je največji davek.« In to drži. Plačujmo ga čim manj!

Zdaj je tudi čas raznih čebelarških sestankov in predavanj. Udeležujmo se jih. Še nikdar nisem odšel z nobenega sestanka, ne da bi odnesel kakšne dobre misli ali nasveta.

Zdaj je tudi čas, da napravimo načrt čebelarjenja za tekoče leto in morda tudi za daljše obdobje. Na osnovi načrta bomo pripravili material, ki ga bomo potrebovali, npr. pridobitne panje, panjičke za rezervne družine, ki morajo biti najmanj petsatni, da družine v redu prezimijo. Seveda imamo lahko male dvo-, tri- ali štirisatne plemenilčke, ki pa jih uporabimo samo poleti za plemenitev in zoritev matic. Pripravimo tudi zadostno število novih satnikov, ki jih zažičimo in shranimo do pomladi, ko bomo vstavili satnice. Nekateri uporabljajo za vstavljanje satnic stare satnike, vendar tega ne svetujem zaradi raznih klic bolezni. Prav tako prihaja čas nakupa satnic. Glejmo, da bomo kupili sterilne satnice. Najbolj pa priporočam nakup lastne stiskalnice za vlivanje satnic iz lastnega voska. Če pa že kupimo vosek, ga v emajliranem loncu sterilizirajmo. To napravimo takole: kupljeni ali domači vosek razlomimo na manjše kose, te pa damo v lonec brez vode. Nato lonec segrevamo do vretja. S termometrom kontrolirajmo temperaturo. Ko doseže 130 °C, ugasnemo kuhalnik, vosku pa šele po pol ure pade temperatura na 120 °C. S tem je vosek steriliziran. Počakamo, da temperatura pade na okoli 80 °C in dolijemo en ali dva litra vroče vode, ugasnemo kuhalnik in lonec pokrijemo, da se vosek počasi ohladi. Lonca ne premikajmo do naslednjega dne, da se vosek strdi in še dodatno očisti. Naslednji dan ga stresemo iz lonca in na spodnji strani nabrano umazanijo ostrgamo z nožem. Tako je vosek pripravljen za vlivanje satnic. Naj povem še to, da vlivanje satnic ni nobena umetnost, ki se ji ne bi mogel priučiti vsak čebelar. S tem se bomo obranili predvsem hude gnilobe čebelje zalege, ki se prenaša prav z okuženimi satnicami. Ob tej priložnosti vam polagam na srce, da v svojem čebelarstvu ne uporabljate nobenih tujih zdravstveno sumljivih pripomočkov, kot so na primer stari nerazkuženi panji, tuj med za prehrano čebel, sumljive pogache in seveda vosek, če hočete obdržati vaše čebele zdrave. Priskrbeti si moramo tudi zdravila za čebele. Zgodi se, da zdravil

prav tedaj, ko jih potrebujemo, ni mogoče dobiti. Vedno moramo imeti na zalogi predvsem sredstva proti varoozi. Vse to je čebelarjevo delo pozimi, ki ga lahko opravi v toplo zakurjeni sobi.

Tudi čebelarške razstave so pomembne za izobraževanje čebelarjev.

Čeprav je zunaj mraz in naše čebele prestajajo najtežji del svojega življenja, se okrog novega leta že porajajo prvi zametki novega življenja. Matica je zaleгла prva jajčeca. Odslej naprej mora biti temperatura okrog razvijajoče se zalege 35 °C. Bolj ko se približujemo tej temperaturi, več matica zalega in bolj se širi zimsko gnezdo. Januarja bomo skoraj zanesljivo dočakali prvi čistilni izlet čebel. Čebele sicer ob pravilni zimski hrani lahko brez škode vzdržijo tudi sto dni brez izleta, vendar je bolje, če se lahko spreletijo in večkrat otrebijo. Ko se zunanja temperatura v senci dvigne na 10 do 12 °C, se zimsko gnezdo razpusti in čebele se spreletijo. Čebelar takega dne skoraj ne bi smel zamuditi. Če je sneg, je dobro, da potrese pred čebelnjak žagovino, slamo ali drobno seno, da čebele ne sedajo na sneg, kjer bi otrpnile in se ne bi mogle vrniti v panj. Za čebelarja je zelo pomembno tudi opazovanje čebel na bradi. Izkušenemu čebelarju sta žrelo in brada odprta knjiga. Družine, ki lepo vzletajo in se vračajo nazaj v panj, ki počivajo na pročelju panja, kot bi se sončile, so v redu. Tudi družine, ki prinašajo iz panja mrtve čebele in drobir, so v redu. Nekatere pa sploh ne letijo. Te družine so zadovoljne ali pa so odmrle. Pri takih vzamemo pol metra dolgo cevko, jo potisnemo 10 centimetrov

skozi žrelo v panj, drugi konec pa prislonimo k ušesu. Slišimo lahko zadovoljno brenčanje ali pa popolno tišino. Če je v panju tiho, panj zadaj odpremo in pogledamo. Mogoče sedi družina zadaj pri okencu, in če je še nekoliko slabša, je spredaj po cevki ne slišimo. Tako družino lepo zapremo nazaj. Če pa je družina odmrta, moramo panj očistiti mrtvih čebel in žrelo zapreti, da ne pride do ropa. Vsa opažanja si zabeležimo in ob pravem času ukrepajmo. Po navadi je januarja izletnih več dni, zato lahko take dneve izkoristimo tudi za zdravljenje varooze. Vsekakor je zimsko delo tudi izdelava mrežastih vložkov za podnice panjev v času zdravljenja proti varoozi. Okvir vložka je narejen iz 10 mm debelih letvic in je za kakšen centimeter manjši od dna panja. Na eni strani je pritrjena mreža s približno 3 mm velikimi okenci, na drugi strani spredaj pa je pritrjen močnejši bel papir. Ta okvir porinemo pod nosilne palčke pri AŽ panjih. Pri nakladnih panjih pa zadaj malo dvignemo naklado od podnice

in vstavimo ta testni vložek. Če imamo ameriško žrelo, vstavimo testni vložek spredaj. Varoe padajo skozi mrežo na podstavljeni papir in tam obležijo. Naslednji dan potegnemo testni okvir iz panja, papir pa držimo z okvirjem, da nam vsebina na papirju ne pade dol. Odnesemo ga na svetlo, položimo na primerno podlago in dvignemo mrežo z okvirjem tako, da nam papir obleži na podstavku. Če smo imeli dobra zdravila, je na papirju veliko varoj. Preštujemo ali ocenimo število padlih varoj in papir ometemo. Tako dobimo točno sliko o okužbi. Rad pa bi tudi poudaril, da so za velike padce družin zaradi varooze mnogokrat krivi čebelarji sami, ker varoozo bodisi podcenjujejo ali štedijo pri zdravljenih, ki so zelo draga, ali pa dimijo ob nepravem času. Sam pa menim, da čebelja družina predstavlja kapital, za katerega se splača potruditi, da ga ohranimo.

Toliko za tokrat in SREČNO!

NOVA SREDSTVA PROTI VAROOZI

DIPL. VET. ALAN KOVAČEVIČ

Hitro širjenje varooze in velika škoda, ki jo povzroča, sta spodbudila več znanstvenikov, da so pričeli raziskovati postopke in sredstva, ki naj bi zmanjšali posledice delovanja tega zajedavca. Doslej so odkrili že nekaj učinkovitih zdravil, med drugimi tudi apitol in perizin, ki spadata v skupino naj sodobnejših, t. i. sistemskih zdravil. Le-ta učinkujejo na zajedavce prek hemolimfe (čebelje krvi). V zadnjem času pa se v strokovni literaturi pojavljajo tudi članki o najnovejšem sredstvu proti varoozi fluvalinatu.

Gre za sredstvo iz vrste piretroidov (snovi, podobne prahu rastline bolhač), ki je zajedavcem zelo strupen, v ustrezni količini pa ne škoduje čebelam in zalegi. Zanimiv je način njegove uporabe. Fluvalinat vdelažo v plastične trakove (APISTAN[®]) ali lesene deščice. Nato jih postavijo v panj, da se zdravilo prenese na čebele. Način zdravljenja nam bo razumljivejši, če pomislimo na obnašanje čebel v družini.

Znano je namreč, da matica vodi družino s pomočjo navodil na osnovi vonja, t. i. feromona. Le-ta usklajuje vsa dogajanja v

zvezi z življenjem čebel. Prenašanje vonja je omogočeno z nenehnim zadevanjem čebel v družini. To okoliščino, namreč neprestano dotikanje čebel, so uporabili tudi pri novem načinu zdravljenja. Če trak ali deščico s fluvalinatom postavimo na najustreznejše mesto v panju, se bodo čebele zadevale obenj. Z vsakim dotikom posnamejo majhno količino zdravila, ki se tako razporedi po celem telesu. Dovolj je že, da se le 10 odstotkov čebel iz družine zadene ob trak ali deščico in fluvalinat se prenese med ostale čebele. Takoj ko pride zajedavec v stik z zdravilom na čebeli, pa pogine.

Velika prednost takšnega načina zdravljenja je, da lahko trak ali deščica ostaneta v panju tudi do dvajset dni. V tem času pridejo v stik z zdravilom tudi tisti zajedavci, ki so bili v prvih dneh zdravljenja pod voščeniimi pokrovciki v celicah zalege.

Spomladi so pričeli strokovnjaki iz tovarne zdravil »Krka« iz Novega mesta prekušati omenjeno sredstvo. Želeli so ugotoviti vse pozitivne oz. morebitne negativne strani novega načina zatiranja varooze,

nato pa zdravilo v najprimernejši obliki ponuditi domačemu tržišču. Za poizkuse so izdelali posebne lesene deščice – nosilce, v katere so vnesli fluvalinat. Testiranje poteka pod šifro FX-10. V prilogi objavljamo kratek pregled teh poizkusov in njihovih izidov.

POIZKUS 1

Za ta poizkus so uporabili družino v AŽ panju s približno 25.000 čebelami. Družina je zasedala 9 satov. Spomladi so opravili predhodno zdravljenje. V času poizkusa so bile v družini vse razvojne oblike zalege. Poizkus so začeli 5. 9. 1988. Deščico FX-10 so postavili na sredino osrednjega prehoda, med čebeljo zalego. Na dno so vgradili mrežo z odprtnicami 3–4 mm, s čimer so dosegli, da so odmrli zajedavci neovirano padali skozi mrežo na dnu panja, hkrati pa so čebelarjem čistilkam preprečili, da bi jih odstranjevale iz panja. Pod mrežo so postavili bel podložni papir, namazan z jedilnim oljem, da bi se zajedavci prilepi nanj.

Vsak večer ob istem času so papir izvlekli, prešteli vse odmrle zajedavce ter ga očiščenega postavili nazaj. Poizkus so zaključili 26. 9. 1988.

POIZKUS 2

V drugem poizkusu so uporabili en dan prej ujet roj in ga postavili v LR panj. Roj je štel okoli 15.000 čebel. S poizkusom so začeli 25. 6. 1988. Na dno panja so postavili mrežo in papirni vložek kot pri poizkusu 1. Odmrle zajedavce so šteli vsak dan, deščico pa vsakič znova postavili na sredino osrednjega prehoda. Poizkus so zaključili 4. 7. 1988.

POIZKUS 3

Pri tem poizkusu so uporabili družino v LR panju na desetih satih, v katerih je bilo 20.000 čebel. Pripomočki za preštevanje odmrlih zajedavcev so bili enaki kot prej. S poizkusom so začeli 27. 8. 1988, 4., 9. in 15. dan poizkusa pa so opravili terapevtsko dimljenje družin z lističem na osnovi amitraza. Dimljenje so opravili po navodilih proizvajalca, listič pa so obesili med sate plodišča. Deščico FX-10 so vložili 24. poizkusni dan. Poizkus so končali 27. 9. 1988.

Rezultati

Zaradi boljše preglednosti so rezultati poizkusov prikazani v tabelah in grafično.

V celotnem poizkusnem obdobju niso ugotovili nobene škode ne na zalegi ne na odraslih čebelah. Število odmrlih čebel na mreži je bilo od 0 do 13 na dan. Pred panji, v katerih so uporabili deščico FX-10, ni bilo število mrtvih čebel nič večje kot pred kontrolnimi panji.

Zaključek

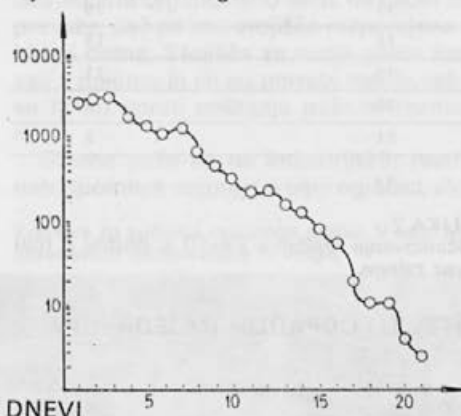
1. Vstavljanje deščice FX-10 v panj je preprosto in hitro, s tem pa je poenostavljeno zatiranje proti varoozi.

2. S poizkusom 1 so potrdili podaljšano učinkovanje deščice, in sicer prek 20 dni, kar je predpogoj za uspešno delovanje zdravila, s tem pa tudi za samo uspešnost zdravljenja (tabela 1 in slika 1).

ŠTEVILO ODPADLIH ZAJEDAVCEV

SLIKA 1

Delovanje sredstva FX-10 v družini z vsemi razvojnimi oblikami zalege.

3. Družina brez zalege (poizkus 2) je bila zelo hitro brez zajedavcev. To omogoča kratkotrajno zdravljenje (8–10 dni) v družinah, ki so na naraven ali umeten način ostale brez zalege. Po tem načinu zdravljenja bodo verjetno ostanki fluvalinata v čebeljih pridelkih minimalni.

4. Iz poizkusa 3 (tabela in slika 3) je razvidna precej večja učinkovitost sredstva FX-10 v primerjavi s sredstvi na osnovi amitraza.

Tabela 1

Odpadanje zajedavcev v družini z vsemi razvojnimi oblikami zalege. Družino so zdravili s sredstvom FX-10.

Dnevi	Število odpad- lih zajedavcev
1	2614
2	2870
3	2931
4	1740
5	1523
6	1112
7	1310
8	714
9	451
10	348
11	273
12	285
13	193
14	186
15	105
16	62
17	19
18	19
19	11
20	4
21	2

SLIKA 2
Učinkovanje sredstva FX-10 v družini – roju
brez zalege.

ŠTEVILO ODPADLIH ZAJEDAVCEV

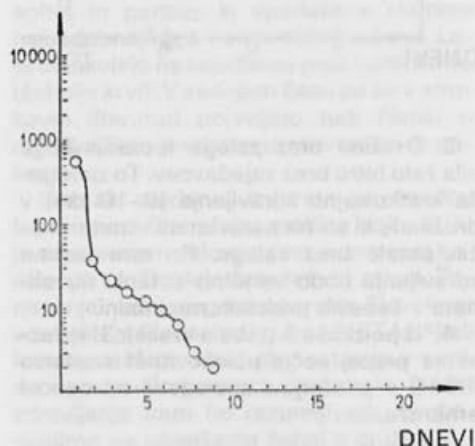

Tabela 2
Odpadanje zajedavcev v družini brez zalege.

Dnevi	Število odpad- lih zajedavcev
1	570
2	36
3	22
4	18
5	14
6	12
7	6
8	2
9	1

Tabela 3
Odpadanje zajedavcev v družini, ki so jo pred
tem trikrat zdravili z dimnimi lističi na osnovi
amitraza. Z debelo črto so podčrtani dnevi dim-
ljenja.

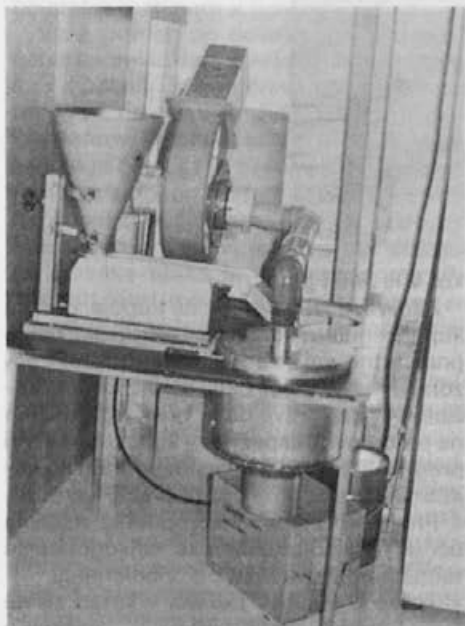
Dnevi	Število odpad- lih zajedavcev
1	36
2	16
3	11
4	6
5	10
6	11
7	14
8	14
9	15
10	13
11	21
12	28
13	56
14	32
15	30
16	25
17	24
18	20
19	20
20	22
21	20
22	45
23	35
Postavljena lestvica FX-10	
25	1058
26	832
27	312
28	312
30	280
31	269
32	136

VIR: Pčela, št. 11-12, 1988
Prevedla: Irena Ogrin

VTISI Z OBISKA V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI

MATJAŽ MARINKO

Junija lani sva z Romano obiskala čebelarstvo gospoda Drascha, približno 20 km zahodno od Münchna.

Mlin za mletje cvetnega prahu.

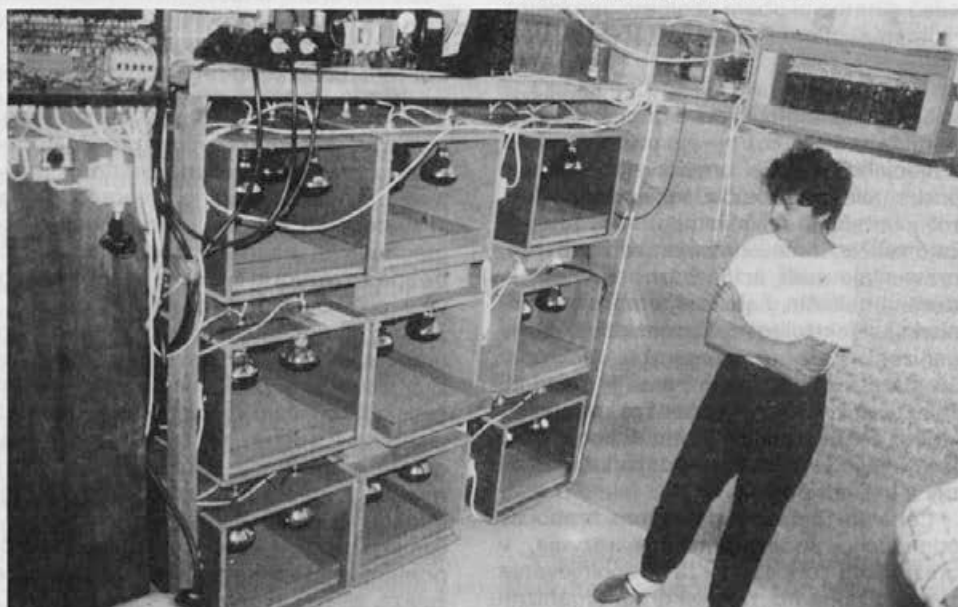
Proti pričakovanju sva videla, da tudi nemške čebelarje pesti mnogo nadlog. Poleg trga, zasičenega s čebeljimi pridelki, je prizadela čebelarje še černobilska katastrofa. Večina čebelarstev v širši okolici se je preusmerila v druge dejavnosti. Obrat gospoda Drascha s 500 LR panji, petimi zaposlenimi ter mnogo vlaganji v razširitev in razvoj pa je čez noč pristal na robu preživetja.

Pri tem je zanimivo, da so vse meritve radioaktivnosti medu, ki jih opravlja inštitut, negativne, vendar je v zahodnem svetu panika težko ustavljiva.

Gospod Drasch čebelari na med, obnožino in dragoceno surovino za kreme – propolis. Doma ima majhno trgovnico, manjše količine medu proda »grosistično«, nekaj kozmetike pa celo izvozi. Čebelarstvo ima organizirano tako, da čebel ne prevažajo, pač pa ima stojišča razporejena v bližini doma. Stojišča za svoje panje ima vsa v najemu in jih po potrebi menja, tako se lahko sproti prilagajajo pašnim razmeram.

Glavne paše so na industrijskih rastlinah: spomladi najprej na oljni ogrščici, sle-

Komore za sušenje cvetnega prahu. V sobi sta uravnavani temperatura in vlaga.

Na pasišču, panje ima nakladne.

di krmni bob, ki izdatno medu in ima obilo obnožine. V času cvetenja boba, ki traja dolgo, lahko zamedu tudi gozd, ki običajno ne medu dolgo, lahko pa bogatu. Tudu na koruzi naberejo čebele dosti obnožine, nato pa je potrebno panje pripraviti na zimu. Zgodi se, da je to zelo zgodaj. Čebele krmijo s sladkorjem v prahu, katerega zamiesijo v pogačo. Odstjuga sredu zime lahko povzroči pravo katastrofo. Čebelja družina se raztegne, ne more pa se zopet hitro strniti, ko temperatura močno pade. Zaradi lažjega uravnavanja toplotnega režima, poizkuša čebelariti tudi s stiropornimi panji. V njih se menda čebele dobro počutijo, pomladanski razvoj pa je praviloma hitrejši

kot v lesenih panjih.

Zanimivo je, da matic ne kupuje, pač pa kupuje enoletne družine, z garancijo, da so prvovrstne, saj so se izkazale v pretekli sezoni. Cena se giblje okoli 500 DEM za družino, vendar pravi, da si brez tega načina ne predstavlja uspešnega čebelarjenja. Pri pregledih družim sem kljub uporabi najsodobnejših sredstev opazil precej varooze.

Prav tako sva si lahko dodobra napasla oči in tudi preizkusila vse najsodobnejše tehnične pripomočke pri čebelarjenju.

Toliko o vtisih iz dežele, v kateri se ne cedita medu in mleko, pač pa je treba zanj trdo in skrbno delati.

MINERALI V PREHRANI ČEBEL

DIPL. VET. ALEŠ GREGORC

Elektroliti imajo v živem organizmu zelo pomembno vlogo. Vplivajo na pomembne življenjske funkcije: uravnavajo ozmotski pritisk telesnih tekočin, vplivajo na električni potencial celičnih membran, omogočajo celično dihanje in presnovne procese, uravnavajo tudi acido-bazno ravnotežje telesnih tekočin. Zato imajo motnje v ravnovesju elektrolitov težke posledice za organizem. Posebno pomembni elektroliti so: natrij, kalij, kalcij, magnezij, mangan, železo, cink, kobalt in baker kot kationi, ter kloridi, fosfati, sulfati in jodidi kot anioni. Izven celic je najpomembnejši kation natrij, v celicah pa kalij.

Čebelam pogosto dodajamo hrano za stimulacijo spomladanskega razvoja, v brezpašnih obdobjih, za dopolnjevanje zimskih zalog itd. Kot vsi drugi organizmi

so tudi čebele odvisne od življenjskega okolja, v katerem živijo. Izkoriščajo pa znatno manj raznovrstno hrano in imajo torej ozko specializirano prehrano: nektar in cvetni prah. Iz teh surovin izdelujejo vse gradbene in energetske substance, potrebne za razvoj in življenje čebel (beljakovine, ogljikovi hidrati, maščobe).

Ko želimo čebelam nadomestiti vire hrane, se pojavljajo težave, posebno v zvezi z jesenskim krmljenjem čebel. Pozimi čebele izkoriščajo večinoma ogljikohidratno hrano. Če ogljikohidrati izvirajo iz medu, potem je zimovanje čebel pravilno. V primerjavi z medom pa sladkor ne vsebuje mineralnih snovi, nujno potrebnih za življenjske procese. V telesu čebel prihaja do pomanjkanja vsebnosti kalcija, magnezija, železa, silicija, žvepla, klora in fosforja. To

se negativno odraža v prezimovanju in spomladanskem razvoju čebelje družine.

Pomen mineralnih snovi v jesenskem prehranjevanju čebel so preučevali pod vodstvom prof. Taranova v inštitutu za čebelarstvo v Rilnem v Sovjetski zvezi.

Velik pomen pri ocenjevanju vitalnosti čebel spomladi ima stanje zadnjega črevesa pri čebeli. Zadnje črevo uravnava promet vode in soli in služi za rezervoar ekskrementov. Dobro ohranjena, čvrsta stena zadnjega črevesa in majhna količina ekskrementov pripomoreta k daljšemu življenju čebele. Pri čebelah, ki v hrani niso dobile mineralnih snovi, je bila stena zadnjega črevesa tanka in nekonsistentna. Pri čebelah, ki so imele v hrani minerale, pa so ugotovili elastične in čvrste črevesne stene.

V poskusih so tudi ugotavljali, kako mineralne snovi v jesenski hrani vplivajo na fiziološko stanje čebel.

Jesensko prehranjevanje čebel s sladkornim sirupom, v katerem ni mineralov, povečuje aktivnost čebel. Številni organski sistemi, ki so bili pasivni, postanejo zdaj aktivni. Tako na primer slinska žleza (*Glandula labialis*) intenzivno izloča encime invertazo, amilazo ter proteazo in s tem troši rezervne snovi te žleze in maščobno tkivo. Pri spomladanskih čebelah so bile žleze slabo razvite in maščobno telo je bilo slabo ohranjeno.

– V skupini čebeljih družin, ki so jih hranili s sladkornim sirupom z dodatkom mineralov (500 mg K_2HPO_4 , 725 mg $MgSO_4$ in 500 mg morske soli na 1 l sladkornega sirupa), so pri spomladanskih čebelah ugotovili isto stopnjo razvoja slinskih žlez kot pri jesenskih. Tudi teža mladih spomladanskih čebel je bila večja.

V telesu insektov je spremenljiva vsebnost vode, odvisna pa je od okolja in od funkcionalnega stanja organizma. V telesu čebel, ki so dobile morsko vodo, se je delež vode povečal za 3,5 odstotka, tiste čebele, ki so dobile le K_2HPO_4 in $MgSO_4$, pa so vsebovale 1,9 odstotka več vode kot čebele v kontrolni skupini. Mineralne snovi v tkivih vežejo vodo. Glede na to lahko sklepamo, da čebele spomladi prej preidejo v aktivno stanje, če je bila v hrani ustrežna količina mineralov, s tem pa tudi večja količina vode v telesu čebele. S prehodom v tako imenovano pasivno zimsko stanje če-

bele do določene stopnje dehidrirajo, pri prehodu v aktivno stanje spomladi pa potrebujejo ustrežno količino vode.

Pomanjkanje NaCl v organizmu skušajo čebele nadomestiti z iskanjem mineralnih snovi v naravi. Najpogosteje iščejo manjkajoče snovi v stoječih vodah – lužah ali na živalskih gnojiščih. Obiskujejo torej močno onesnažena področja, zato pogosto prinašajo v panj številne, za čebele in človeka patogene mikroorganizme: salmonele, ki povzročajo paratifus čebel, druge enteropatogene bakterije, streptokoke, stafilokoke, povzročitelje tuberkuloze ...

Poleg čiste vode v napajalnikih, namestimo tudi napajalnike s soljeno vodo. Če prekoračimo dopustno količino soli, lahko pride do zastrupitve s soljo. Do zastrupitve utegne priti tudi zaradi krmljenja sladkornega sirupa, ki ga pripravimo z nečisto vodo (primesi mineralnih gnojil).

Klinična slika zastrupitve s soljo

Čebelja družina je vznemirjena, čebele s težavo lezejo po satju, bradi panja. Povečana je žeja čebel. Telesno pokrivalo je temne barve in bleščeče, abdomen pa je povečan. Iztrebki so tekoči in skoraj črne barve. Obolele čebele vse bolj slabijo, padajo s satja in odmirajo.

Diagnozo postavimo na osnovi laboratorijskega pregleda medu in odmrlih čebel na prisotnost NaCl in drugih mineralnih snovi.

Obolelim čebeljim družinam pomagamo tako, da jih preselimo na prazno satje ali na satje s kakovostnim medom. Dodajamo jim sladkorni sirup iz kakovostne vode (iz deževnice ali destilirane vode). Napajalnik s čisto vodo naj bo čim bližje čebelnjaku.

Za pravilni razvoj moramo čebelam ponuditi ustrežno količino mineralnih snovi. V poskusih so čebeljim družinam dajali različne koncentracije morske soli. Čebele, ki so v sladkornem sirupu dobile:

0,1–0,2 % morske soli, so živele 15–17 dni,

0,5 % morske soli, so živele 10–11 dni,

1 % morske soli, so živele 9–10 dni,

5 % morske soli, so živele 3 dni,

10 % morske soli, so živele 2 dni.

V kontrolni skupini so čebele hranili s sladkornim sirupom brez dodatka morske soli, živele pa so 25–33 dni.

Čebele reagirajo na zelo nizke koncentracije soli v hrani, zato dodajamo sol le v sledovih. Koncentracija morske soli pod 0,01 odstotka v sladkornem sirupu ni nevarna, zadovoljuje pa potrebe po mineralnih snoveh v čebeljem telesu.

V dobri pitni vodi je prisotnih več vrst mineralov, njihova koncentracija pa je na različnih geografskih področjih različna. Najpogostejši so kloridi natrija, kalija, magnezija in kalcija: 30–50 mg/l vode, v južnih predelih 100–300 mg/l vode. Zato soli dodajamo v sladkorni sirup glede na kakovost vode. Po Šagunu dodajamo v vodo, ki vsebuje (tabela 1):

mg mineralov/l vode	mg/l morske soli
30	500
50	475
100	450
300	350

Razmeroma visoka količina kloridov v sladkornem sirupu (okoli 500 mg/l) zelo dobro vpliva na prezimovanje čebel. Toda Šagun navaja, da 0,05 odstotka soli v sladkornem sirupu za jesensko krmljenje lahko prispeva k večjemu odmiranju čebeljih družin. Seveda neugodnemu delovanju večje količine mineralov botruje večja količina mane, ki v satju kristalizira in je ni mogoče iztočiti. V zimskih zalogah je v takem primeru velika količina mineralnih snovi, več kot je za čebele potrebno. Težko je predvideti in ocenjevati količino in kakovost vnešene mane ali sadnih sokov (sliva, grozdje), posebno pozno poleti in jeseni v gozdnih in sadjarsko-vinogradniških področjih. Zato je v takih predelih in v letih, ko je tega več, tudi težko določiti količino mineralov, ki jih čebele še potrebujejo v zimski zalogi hrane.

Različne vrste medu vsebujejo različne količine mineralnih snovi (tabela 2):

– vrsta medu	– % mineralnih snovi (povprečje)
cvetlični med	0,13
akacijev med	0,09
sončnični med	0,09
planinski med	0,27
kostanjev med	0,9
lipov med	0,2
mana	0,49

V zgornji tabeli (št. 1) priporočeno količino mineralov (0,05 odstotka), moramo zmanjšati, tako da bo v skladkornem sirupu 0,01 odstotka morske soli.

Čebelje družine, ki so v sladkornem sirupu dobile še dodatek morske soli, so pozimi porabile manj hrane od kontrolne skupine čebeljih družin. Glede na kontrolne družine so te družine porabile 32,2 odstotka manj hrane. Rastlinojedi insekti imajo v telesu nizke koncentracije soli in domnevajo, da imajo zaradi tega velike potrebe po hrani. Povečana količina soli v telesu pa je vzrok za zmanjšano presnovno aktivnost, to pa je razlog za manjšo porabo hrane.

Čebelje družine, ki so jeseni dobile mineralne snovi, so bolje prezimovale, spomladi pa so se razvijale uspešneje. Vsi uspehi pri prezimovanju, spomladanskem razvoju in zdravljenju čebel pa se na koncu odražajo v večjem donosu čebeljih družin.

Zaključek

Če čebelarji iztočimo iz satja ves med ali če v naravi ni ustrezne paše, moramo potrebne snovi dodajati sami. Najenostavneje je v sladkorni sirup dodati sol, ker le-ta vsebuje nekaj manj kot 50 kemijskih elementov. V 20 do 30 l sladkornega sirupa dodamo malo žlico soli (da dobimo 0,01-odstotno raztopino). Če je v panju zaloga medu, minimalna količina dodane soli ne bo škodovala, temveč le dopolnjevala naravne vire mineralov. Sol lahko dodajamo tudi v vodo za napajanje čebel, vendar pa naj bo poleg osoljene vode tudi napajalnik s čisto – pitno vodo.

Literatura:

- Đ. Đurđević: Patološka fiziologija domačih životinja, Naučna knjiga, Beograd.
 Đ. Stanojčić: Mineralne materije u jesenjem prihranjivanju pčela, Pčelar, št. 9, I. 1983; št. 10, I. 1988.
 Škenderov, Ivanov: Pčelinji proizvodi i njihovo korišćenje, Nolit, Beograd 1986.

DVE ZANIMIVI ČEBELARSKI PRIREDITVI V LETU 1988

FRANC ŠIVIC

V Sarajevu so od 6. do 9. oktobra že peto leto zapored potekali »Dnevi čebelarstva«, ki jih je organizirala Zveza čebelarjev BiH v sodelovanju z Domom mladih v Skenderiji. Za letošnjo prireditev lahko rečemo, da je bila doslej najbolj množično obiskana, saj so se je udeležili čebelarji iz vseh republik in delovnih organizacij s čebeljimi pridelki, opremo, strokovno literaturo, zdravili in kozmetiko. Od slovenskih razstavljalcev naj omenim Krko iz Novega mesta in privatnega izdelovalca čebelarške opreme Antona Logarja iz Šenčurja. Slednji je imel v okviru lastnega proizvodnega programa (razna točila za med, stroj za odkrivanje satja, stojalo za odkrivanje satja, kuhalnik voščin ter gonila in odtočne pipe) tudi proizvode drugih zasebnih proizvajalcev nekovinske opreme (zaščitna pokrivala, rokavice itd.).

Osrednja prireditev je bila v soboto, 8. oktobra, ko so v veliki dvorani Skenderije potekala predavanja, in sicer:

- Pomen gozda za čebele in prognoziranje medenja (Franc Šivic),
- Selekcija in proizvodnja matic (Janez Pislak),
- Čebelje bolezni (Muhidin Hadžimuratović),
- Nova zdravila proti čebeljim boleznim (Alen Kovačević).

Že ob 8. uri je bila dvorana, ki sprejme 1.500 obiskovalcev, zasedena, tako da so morali številni zamudniki stati ob stenah. Po ocenah organizatorjev se je doslej zbralo več poslušalcev samo še na jubilejnem kongresu jugoslovanskih čebelarjev v Kragujevcu. Obiskovalci so z zanimanjem spremljali predavanja in živahno sodelovali v razpravi, vse to pa kaže, da so željni znanja in napredka.

Oba predavatelja iz Slovenije sva prikazala bogat izbor novejših diapozitivov, ki so olajšali razumevanje ne ravno lahkih tem. V okvir svojega predavanja sem vključil krajši uvodnik o slovenskem čebelarstvu nekdanj in danes, predvsem glede na materialno-tehnične dosežke, npr. vzorne čebelnjake, prevozna sredstva, čebelarško opremo, tako da so dobili poslušalci zelo popolno informacijo o uspehih čebelarstva v naši republici.

Posebej moram omeniti toplino in pozornost, s katero so naju z Jankom sprejeli gostitelji. Prijateljske vezi niso od danes, ampak se razvijajo že vrsto let, saj slovenski predavatelji in razstavljalci sodelujejo na sarajevskih čebelarških prireditvah že od samega začetka.

V Gorici (Italija), je bilo 4. decembra 1988 sedmo mednarodno srečanje čebelarjev iz dežel delovne skupnosti Alpe-Jadran. Na letošnjo temo Čebelja paša so organizatorji (Konzorcij čebelarjev goriške pokrajine, Gospodarska zbornica za industrijo, obrt in kmetijstvo Gorica ter Delovna skupnost Alpe - Jadran) povabili predavatelje iz petih dežel, ki so sodelovali z naslednjimi prispevki:

- Čebelja paša v ZR Nemčiji (prof. Günter Vorwohl, Stuttgart);
- Medovita flora na Madžarskem (Lajoš Szakmar, gen. dir. Hungaro-Nekter, Budapest);
- Čebelja paša v Avstriji (prof. Fritz Grohmann, Štajerska čebelarška zveza, Gradec);
- Čebelja paša in zaščita okolja (prof. Livio Poldini, Univerza Trst);
- Čebelja paša v SR Sloveniji in Hrvaški (dipl. inž. Franc Šivic, ZČDS, Ljubljana).

Tudi na tem posvetovanju je iz leta v leto več obiskovalcev, tako da bo treba v bodoče poiskati kako večjo dvorano, je v pozdravnem govoru ugotovil predsednik goriških čebelarjev dr. Luigi Marizza. Zanimiva tema je kar kričala po uporabi vizualnih sredstev, kot so filmi, diapozitivi in video projekcije, žal pa organizatorji in tudi predavatelji niso znali izkoristiti prednosti teh odličnih pomagal. Veliko pozornost je zbudil madžarski predstavnik, ko je povedal, da v njegovi domovini vsako leto pogozdijo z izbranimi sadikami robinije okoli 1.000 ha slabših zemljišč. Cvetovi zbranih vrst robinije vsebujejo do dvakrat več medicinske kot cvetovi navadne robinije. Ni torej čudno, da je Madžarska v izvozu medu na prvem mestu v Evropi in na šestem v svetu. Precej sadik te drevesne vrste so letos izvozili tudi v Italijo.

Ob italijanskem predavatelju, ki je imel izredno zanimiv referat o vplivu opravevanja čebel na spreminjanje rastlinskih

združb, se je ponovno pokazalo, da morajo biti predavanja preprosta in lahko razumljiva, ker jih sicer večina poslušalcev ne more dojeti. Govornik se mora zavedati, da so čebelarji pretežno iz delavskih in kmečkih vrst in mora predavanje prilagoditi njihovi ravni. Če pa tudi sam ni čebelar, bo v dvorani le s težavo ustvaril pravo ozračje in pritegnil zanimanje vseh prisotnih.

Škoda, da je zatajila tehnika za simulta-

no prevajanje in da je nagajal diaprojektor. Še sreča, da sem pravočasno pomislil na to možnost in sem s seboj prinesel lastnega.

Na koncu se moram zahvaliti organizatorjem za izredno pozornost, ki so jo pokazali čebelarjem z naše strani meje. Večina je po pošti prejela vabila, s katerimi je bil vstop prost, po končanem srečanju pa jih je čakalo okrepčilo v obliki tople zakuske in pijače.

IZID NOVE KNJIGE »PРАВNA ZAŠČITA ČEBEL« AVTORJA ŽARKA SIMINA

Čebelarji si lahko svoje strokovno znanje bogatijo z literaturo, ki sledi znanstvenim dosežkom na tem področju. Čeprav sodobnim tokovom v čebelarstvu sledi tudi zakonodaja, pa čebelarji premalo upoštevajo zakonske predpise, ker za to pač ni njihove pobude. Morda je njihova pobuda izostala tudi zato, ker so pravni predpisi napisani sorazmerno zapleteno, poleg tega pa so raztreseni po različnih virih, tako da se včasih težko znajdejo celo pravniki.

V tej knjigi so prvič na enem mestu zbrani in temeljito obdelani pravni predpisi s področja čebelarstva. Posebej so poudarjeni važnejši zakonski predpisi, navedena je vrsta primerov iz sodne prakse, prikazanih je nekaj zglednih primerov tožbe v postopku, dodan pa je tudi spisek vseh važnejših pravnih predpisov s tega področja.

Zato knjiga prispeva k jasnejši razlagi čebelarjevih pravic in obveznosti ter s tem

čebelarjem omogoča, da lažje uveljavijo svoje pravice, če so jim kratene oz. jih dobro seznanja z obveznostmi, da bi se lahko zaradi neznanja, ki ga zakon ne tolerira, izognili posledicam.

Gotovo bo knjiga zaradi specifičnosti področja, ki ga obravnava, uporabna tudi za pravnike, še posebej za tiste, ki delajo v kmetijstvu. Le-ti lahko največ prispevajo k temu, da bi začeli zakonske predpise s tega področja izvajati dosledneje.

Avtor, ki je tudi sam zavzet čebelar, je v tej priročni knjigi z razumljivim podajanjem ter neposrednim tolmačenjem praktične uporabe pomembnejših zakonskih predpisov v zvezi s pravno zaščito v čebelarstvu uspešno zapolnil eno od vrzeli v literaturi na tem področju pri nas.

VIR: Pčelar, št. 6. junij 1988
Prevedla: Irena Ogrin

NOVA BROŠURA O ČEBELARSTVU

Posebna izobraževalna skupnost za agroživilstvo je 1988 – poleg drugih učnih knjig iz specialne živinoreje – izdala tudi lično knjižico »ČEBELARSTVO«. Napisana je za vzgojno izobraževalni program »Kmetijec«.

V telegrafski obliki je obravnavano: Gospodarski pomen čebelarstva, Zoološka klasifikacija čebel, Posebnosti v zgradbi čebeljega telesa, Sestav čebelje družine, Obdobja v življenju čebelje družine, Aktivnosti čebel, Čebelarjenje – apitehnika ter Zakonodaja.

Ker je bil piscu publikacije prof. dr. J. Riharju obseg vnaprej določen, so nekatera poglavja zato le nakazana.

Publikacija bo dobrodošla zlasti začetnikom ter mentorjem čebelarskih krožkov.

Natisnila jo je Državna založba Slovenije
Uredništvo

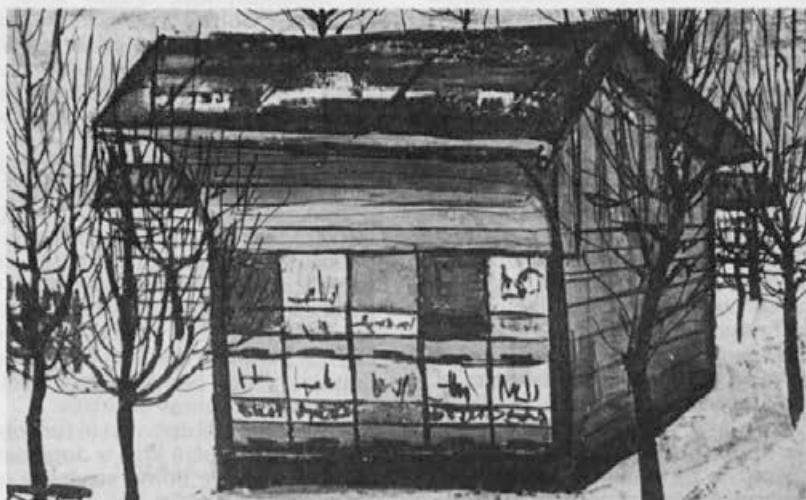
SREČNO 1989

Vsem čebelarjem in njihovim družinam želimo v novem letu veliko sreče, zdravja, dobro medeno letino in zdrave čebele.

Zahvaljujemo se vam za dosedanje sodelovanje z željo, da se uspešno nadaljuje.

Srečno

Delavci DE Kooperacija

PRISTNI SLOVENSKI MED – ZAŠČITNA BLAGOVNA ZNAMKA

V letu 1989 želimo v Jugoslaviji uveljaviti tržno gospodarstvo. Skrajni čas je, da so zvezni izvršni svet, zvezna skupščina in drugi družbenopolitični organi v Jugoslaviji ugotovili, da ne moremo več gospodariti plansko, ampak da je trg tisti, ki odloča o potrebah in proizvodnji.

Medex se je ves čas svojega obstoja, predvsem pa od leta 1962 dalje, vedel tržno. Poznali smo tržne zakonitosti, ki morajo prej ali slej veljati tudi v socialističnih državah. Kapitalistične države se že od začetka industrijske revolucije vedejo po osnovnem tržnem zakonu ponudbe in povpraševanja.

V Jugoslaviji smo hoteli peseči navedeni osnovni zakon tržnega gospodarstva in smo mislili, da lahko s samoupravljanjem razrešimo med drugim tudi zakon o ponudbi in povpraševanju. Pobudniki zakona o združenem delu ter vseh spremljajočih zakonov so se zelo zmotili, ker niso upoštevali realnosti v svetu in ker so hoteli s svojimi dogmami zanikati kruto resnico, da je trg tisti, ki odloča, kaj se lahko proda.

Dogmatično planiranje, ki ni upoštevalo tržnih zakonitosti, nas je privedlo na rob propada. Planirali so vse mogoče velike objekte brez pravih ekonomskih analiz; pomembno je bilo samo, da so veliki, ne pa tudi gospodarsko upravičeni. Delovna organizacija in njen predstavnik sta bila pomembna samo, če je bilo v njej zaposlenih od 1000–5000 delavcev.

Ekonomija najbolj razvitih držav na svetu, na čelu z Japonsko, je dokazala, da so najbolj učinkovite majhne delovne organizacije – podjetja, ki zaposlujejo od 10–100 ljudi. Čeprav smo bili že zdavnaj seznanjeni z učinkovitostjo majhnih podjetij, tega v Jugoslaviji nismo hoteli priznati, še manj pa uveljavljati.

V zadnjih letih smo sicer veliko govorili o drobnem gospodarstvu, dejanski razvoj pa smo zatirali s številnimi birokratskimi predpisi, visokimi davki in obveznostmi.

Kot sem že dejal, dogmatično planiranje nas je privedlo na rob propada. Sedaj se skušamo kot »potapljaljoča ladja« rešiti z uvedbo tržnega gospodarstva.

Napovedali so, da bomo letos začeli gospodariti na podlagi tržnih zakonitosti. Sprejeli so številne zakone, ki naj bi tržnost omogočili.

Pri nas običajno postavljamo zadeve formalistično, ne pa vsebinsko. Predvsem ne napravimo najprej potrebnih analiz –

realnega stanja gospodarskih in drugih okoliščin, ki so pomembne za uspešno uresničevanje v vsakdanji praksi.

Skrajni čas je – plat zvonja že bije dvanajsto uro – da se osvestimo in začnemo delovati po tržnih zakonitostih. Zavedati pa se moramo, da bomo naleteli na številne birokratske omejitve, saj že 45 let priznavamo dogmatsko-plansko gospodarstvo, ki čez noč ne more iz svoje kože.

Proces preusmeritve bo dolgotrajen, uspešen pa bo le, če bo celotna družba in vsak posameznik resnično deloval po načelih tržnega gospodarstva.

Medex, kot sem že dejal, se je obnašal tržno tudi v letih 1974–1988, ko so naši najodgovornejši voditelji zahtevali samoupravno organiziranost na tozde, DO in sozde, ne glede na ekonomsko uspešnost posameznih oblik organiziranja. Trdili so, da dohodek ni pomemben, pomembno je samoupravno organiziranje v tozdih itd. . . . Slabo je naletel tisti direktor, ki se je iz gospodarskih razlogov upr formalističnemu organiziranju, kot so to zahtevali funkcionarji – kaj hitro je »postal« tehokrat. Uveljavili so torej politično načelo organiziranosti, ne pa ekonomsko načelo racionalnega organiziranja. Cene za zgrešene politične odločitve pa ne plačujejo odgovorni funkcionarji, ampak jo plačujemo vsi v Jugoslaviji.

Na našo srečo je Medex ostal celota – enovita delovna organizacija. Ni se organiziral v tozde, čeprav so nam vsiljevali takšno organiziranost. Vsem smo trmasto ugovarjali, da za tozde ni ekonomskih pogojev ter preživeli vse pritiske politikov in ostali celota. Sedaj se je pokazalo, da smo imeli prav. Veliko gospodarske škode je bilo narejene zaradi prisiljevanja podjetij v novo organiziranost.

Novi zakon je praktično odklonil vse te oblike organiziranja in ponovno postavil podjetje kot osnovno celico. Do tega je prišlo zaradi ekonomskih zakonitosti, ki veljajo povsod v svetu in tudi pri nas, čeprav je še veliko nasprotovanj politikov – dogmatikov. Toda zmagal je razum, zahteva delavcev in vseh ljudi, da je skrajni čas, da začnemo ponovno delovati na podlagi tržnih pogojev, ne pa planskih, formalističnih ali dogmatičnih zahtev politikov.

Vedno sem bil optimist in tudi ob sedanji globoki vsesplošni krizi v Jugoslaviji sem prepričan, da se bomo »izvlekli« iz nje.

Potrebnost pa je, da se resnično vsi za-

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

LXXXX LETNIK

Urednik
prof. Janez Mihelič

IZDAJA ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Ljubljana 1989

KAZALO

SPLOŠNI STROKOVNI DEL

Babnik Jože:	
Spomini na strice	80
Bevc Simona:	
Čebelarški krožek	209
Božič Janko:	
Razumevanje čebelje plesne govornice	168, 242, 279, 315
Debevec Marko:	
Tehnologija vzreje matic v AŽ plemenilni-ku domače izdelave	191
Deu Pavle:	
Zanimiva izkušnja	266
Dvoršak Andrej:	
Celostna podoba – pogoj uspešnega trže-nja medu	7
Svetovno tržišče medu se spreminja	26
Kontrolirana kristalizacija možnost boljše prodaje medu	38
Še o izkušnjah z mravljinčno kislino	155
Med v ljudskih zdravilih	97
Švigljeve matice za hiter spomladanski razvoj	189
Regrat – medovita rastlina, jed in zdravilo	204
Z zelišči nad čebelji strup	239
Biološki način zatiranja varooze	240
Kdo nas vleče za nos?	296
Vprašanje ostaja odprto	381
Drolc Gregor:	
Čebelji strup	24
Fabjan Tone:	
Kako je bilo na 6. mednarodnem simpoziju o apiterapiji	325
Grajš Ivan:	
Izkoriščanje gozdnih paš	145
Gregorc Aleš:	
Še o fluvalinatu	293
Javornik Franc:	
Zdravstveno varstvo čebel v vzrejališčih in plemeniščih matic	366
Kečkeš Andrej:	
Prispevek v boju proti varoozi	158
Kelemen Zoltan:	
Moje izkušnje pri selekciji v čebelarstvu	167
Kolenc Franc:	
Ali bomo spomladi obglavljali trotovsko zalego na vseh satih	157
Kako bomo letos zatirali varoo?	83
Korbar Drago:	
Preprečevanje rojilnega razpoloženja s prestavljanjem panja	171
Kosta Polona:	
Bežen pogled na tržišče medu	375
Kovačević Alan:	
Novo zdravilno sredstvo za zatiranje po-apele zalege	241
Krpan Željko:	
Poapnela zalega	81
Majcen Karel:	
Moj način čebelarjenja v malem čebelarstvu in masovna vzreja matic	159, 194
Majdič Viktor:	
Za pravice »nakladnega« panja	132
Medved Dušan:	
Izkušnje z mravljinčno kislino	120
Mencej Martin:	
Slovenski čebelar že 90 let strokovno bo-gati slovenske čebelarje	3
Krizna obdobja Slovenskega čebelarja	43
Varooza preplavlja tudi že ZDA	88
Pomoč bavarske vlade čebelarjem	88
Obrambni mehanizem proti varoji azijske in evropske čebele je različen	264
Varoa združuje znanstvenike sveta	296
Mihelič Janez:	
Proslava 90-letnice slovenske čebelarске organizacije	109
Redna letna skupščina ZČDS	181
Tovarna zdravil Krka preizkuša preparat proti nose mavosti	201
Republiško srečanje in tekmovanje mla-dih čebelarjev	217
Obiskali smo francoske čebelarje	253
Mihelič Stane:	
Nakladni panj, nakladalni panj, nastavni panj	27
Novak Janko:	
Kuga razsaja – veterinarjev je premalo	295
Perko Miran:	
Redni popis stojišč v Sloveniji	205
Petelin Andrej:	
Ob zaključku jubileja 90-letnice ZČDS	361
Pipan Vinko:	
Nose mavost čebel	269
Pirih Dušan:	
Odgovor z republiške veterinarske uprave	124
Pokljucar Janez:	
Označene matice za uspešno čebelarje-nje	188
Tretje tradicionalno posvetovanje o za-družnih vidikih sodobnega čebelarjenja	207
Način premiranja matic v Sloveniji	224
Popeskovič Dragutin:	
Pregled referatov komisije za biologijo medonosne čebele z zadnjega svetovne-ga kongresa čebelarjev v Varšavi	49, 93
Radinja Nuša:	
Jezikovna kramljanja	172
Relić Branko:	
Edtiranje varooze z mravljinčno kislino	153
KAS – učinkovit rastlinski sistemik proti varoji	204
Varstvo satja pred voščenim moljem	226
Rastlinski zvarek proti varoozi in nose ma-vosti	267
Rotar Jože:	
Za čim hitrejši razvoj čebeljih družin	228
Rozman Anton:	
Kako uspešno zatirati varoozo?	156
Senegačnik Edi:	
O lanski medeni beri in še o čem	73
O letošnji medeni letini in še kaj	333
Senegačnik Jurij:	
Ostanki zdravil v medu in novosti v kemo-terapiji čebeljih bolezni v svetu	371
Simonka Jože:	
Varooza in mravljinčna kislina	87

Šivic Franc:	
Grožnja našim čebelam	45
Učimo se uporabljati mravljinčno kislino	85
Med čebelarji na Iberijskem polotoku	362
Pri čebelarjih na Norveškem	331
Švagelj Jožef:	
Nalepke za med so male grafike	237
Tomažič Danilo:	
Lahki prevozni čebelnjak	232
Zaletel Pavle:	
Čebelarjeva opravila v mesecu januarju	4
Čebelarjeva opravila v mesecu februarju	39
Čebelarjeva opravila v mesecu marcu	76
Čebelarjeva opravila v mesecu aprilu	117
Čebelarjeva opravila v mesecu maju	148
Čebelarjeva opravila v mesecu juniju	185
Čebelarjeva opravila v mesecu juliju in av- gustu	221
Čebelarjeva opravila v mesecu septem- bru	259
Čebelarjeva opravila v mesecu oktobru	290
Čebelarjeva opravila v mesecu novembru	328
Čebelarjeva opravila v mesecu decembru	364
Franc Lakmayer – njegovo življenje in delo	9
Žunke Dušan:	
Medene pijače	29, 68, 98

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Dvoršak Andrej:	
Priprava za označevanje matic	276
Ńam prinaša rešitev devica	345
Fabjan Tone:	
Apiterapija v praksi	52
Gregorij Janez:	
Moje izkušnje z melecitozo	381
Gregorc Aleš:	
Deliblatska peščara	278
Gradišar Franc:	
Bodoča vzrejevališča matic	313
Horvat Matjaž:	
Olajšamo si delo v prevoznem čebelnjaku	274
Kladnik Viktor:	
Moje izkušnje z zdravljenjem poapnele zalege	383
Klenovšek Alojz:	
Iz prakse – moj način zdravljenja varooze	51
Kolenc Franc:	
Kako si bomo zagotovili močnejše druž- ine za prezimovanje	273
Ločičnik Marjan:	
Domače pogače	312
Loparič Ivan:	
Siničke in čebele pozimi	61
Majsec Stjepan:	
Travniška paša na Hrvaškem	347
Mencej Martin:	
Vonj cvetnic – medovitost in zdravilnost	340
Ogrin Irena:	
Sladkorno medene pogače	312
Polič Svetozar:	
Moje izkušnje z uporabo folbexa VA	60
Relič Branko:	
Reševanje brezmatičnih družin, v katerih gospodarijo trotovke	338

Sajevec Stane:	
Čebele sredi zime	59
Čebele med jesenjo in pomladjo	349
Strgulc:	
Zmeda	58
Šivic Franc:	
Pomladanska pomoč čebelam	95
Zanimivo posvetovanje pri sosedih	277
Zaletel Pavel:	
Nova spoznanja	16

IZ TUJIH ČASOPISOV

Dvoršak Andrej:	
Nemci imajo najraje domači med	64
Čebela v zakoniku Leke Dukadinija	67
Ropanje medu politični prestopok	346
Kečkeš Andrej:	
Temperatura in čebele	96
Gozdovi umirajo	289)
Mackly H.:	
Še o varoozi in njenem zatiranju	297
Mencej Martin:	
Predsednik poljske čebelarke zveze pri- poveduje o nekaterih posebnostih njihovega čebelarstva	25
Avstrijski izvoz in uvoz medu v letu 1987	65
Zimska mikroklima v panjih	66
Kaj nemški čebelar danes in jutri pričaku- je od čebelarstva	96
Čebelarški strokovnjaki o bodočnosti čebelarstva onkraj Karavank	304
Tudi na Bavarskem bijejo čebelarji plat zvona	304
Morse A. Roger:	
Kaj je fluvalinat	262
Ogrin Irena:	
Kako Nemci prodajajo svoj med na do- mačem tržišču	309
Senegačnik Edi:	
Medonosna čebela in njen pomen za pri- delovanje semena rdeče detelje, ogrščice in boba	21
Senegačnik Jurij:	
Še o varoi in zatiranju s Perizinom	61
30 let izkušenj z melecitozo	299
Vrečar Nikola:	
Umetni med	299

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

ČD Črnomelj:	
Razvitje prapora v ČD Črnomelj	392
ČD »Henrik Peternek« Celje:	
Martin Rebov devetdesetletnik	35
Dvoršak Andrej:	
Videm-Dobrepolje – katastrofa v panjih	101
Živahno društveno življenje v Grosupljem	102
ČD Krim izvolilo novega predsednika	103
Za uspešno organizacijo je potreben tudi denar	136
Čebelarška razstava na Vidmu	282
Jakovljevič Slavko:	
Delegacija ZCOJ pri načelniku general- štaba JLA	135

Delegacija ZČOJ pri Nikoli Ljubičiču	319
Jenko Jože:	
Strokovni posveti čebelarjev v Ljubljani	138
Kolenc Franc:	
Čebelarji celjske občine so imeli letno konferenco	175
Marolt Franc:	
Ogled mizarstva Krže	391
Mihelič Janez:	
Poročilo s prve seje IO ZČDS	244, 351
Ogrin Irena:	
Ocena desetega kongresa čebelarjev Jugoslavije	282
Obvestilo o premiranju matic	176
Papler Drago:	
Veseli pomoči občinskega sklada	176
Čebelar Joža Sušnik 81-letnik	210
Petelin Andrej:	
Ob novem letu	2
Povšič Jože:	
Lanšprež spreminja svojo podobo	247
Runtas Milan:	
Predlogi komisije za ekonomsko problematiko	281
Vodstvom čebelarjskih organizacij	352
Delovni načrt ZČDS za leto 1988	353
Čebelarji OŠ Velika Nedelja na izletu	356
Dopolnjena pravila ZČDS	385
Volična skupščina ZČOJ	390
Sterže Jože:	
Za napredek čebelarstva	246
Stemberger Ivan:	
Ob deseti obletnici smrti inovatorja Franca Kirarja	395
Skok Marjan:	
Delo ČD Zagorje	33
Sladič Vida:	
Občni zbor ČD Zagorje	139
Urbančič Vesna:	
Kako so snemali film o vzreji matic	317
Žalokar Marjan:	
Čebelarstva razstava in sejem na Bledu	100
Zupančič Minka:	
Občinsko tekmovanje mladih čebelarjev v Kostanjevici na Krki	284
ZČDS:	
Zaključni račun ZČDS za leto 1987	209
Osemdeset let Karla Rotovnika	249

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Mencej Martin:

Tudi v zahodni Evropi so začeli spodbujati šolsko mladino za čebelarjenje	384
---	-----

Mesner Nina:

OŠ Zgornja Kungota – čebelarški naravoslovni dan	394
Rečnik Ernest:	
Živahno delo članov čebelarškega krožka Dramlje	68

BILTEN MEDEX

Babnik Andrej:

Pregled raziskovalnih del o medu v Varšavi	89
Škrb za kakovost medu	199
Čebelarstvo na Češkoslovaškem	233

Mižigoj Aleš:

Razširili bomo našo poslovnost v DARMEDU	18
S praprotjo nad varozo	305

Orožen Adamič Andreja:

Higiensko pridobivanje matičnega mlečka	161
---	-----

Schwarzmann Andrej:

Proučevanje radioaktivne kontaminacije čebelih pridelkov v Sloveniji	343
Vosek	379
Nosemavost	377
Propolis ali zadelavina	378
Pospeševalna služba v letu 1988	19
Čebelarstva šola v Podlehniku bo zopet odprla vrata	20
Izobraževanje najmlajših kadrov	20
Zimska opravila vsakega čebelarja	54
Namen in uporaba žvepla	56
Kako bomo ravnali z trotovcami	91
Čebelarstva šola Podlehnik	125
Zdravljenje varooze	126
Med v satju	127
Majska bolezen	163

Boris Slavec:

Oblike pridelovalnega sodelovanja s HP Medex	53
Novo zdravilo Ascomizol D	55
Apitol novo zdravilo za zatiranje varooze	236
Razširjajmo medovite rastline	269
Jesensko zdravljenje čebel proti varoozi je tu	271
Zmeda med čebelarji	307
Oskrba čebelarjev z maticami	164
Pregled letošnje čebelarstva sezone	341
Šesti mednarodni simpozij o Apiterapiji	342
Kdo nas vleče za nos	380
Šivic Franc:	
Medovite rastline že v prodaji	90

čnemo vesti gospodarno. Nujno je takoj odpraviti vse nepotrebne sise in druge bi-rokratske predpise in tako omogočiti, da bo naša proizvodnja razbremenjena različ-nih prispevkov, ki jih tržno gospodarstvo nikjer v svetu ne priznava.

Čeprav delujemo na področju majhne panoge – čebelarstva, moramo tudi mi uveljaviti tržne zakonitosti.

Ponosni smo, da imamo zaščitene mno-ge blagovne znamke za naše izdelke apite-rapije. V preteklem letu smo bili organiza-tor mednarodnega simpozija o apiterapiji na temo Uporaba čebeljih pridelkov v hu-mani medicini. Uspelo nam je, da so se tega simpozija udeležili predstavniki tri-najstih držav. Simpozij je bil na izredni strokovni ravni. Prejeli smo številna pri-znanja za našo odlično organizacijo sim-pozija. Ta priznanja pa so sad velikih pri-prav in stroškov, ki smo jih imeli s simpo-zijem, hkrati pa dokaz naše sposobnosti, saj smo po kakovosti izdelkov apiterapije v svetu še vedno vodilni.

Zaradi vse večje nelojalne konkurence in vdora tujega (uvoženega) medu na jugoslovansko tržišče smo se odločili, da zaščitimo slovenske medove. V naših tr-gvinah lahko vidite, da imamo praktično vse vrste medu iz Slovenije zaščitene. Naša odločitev pa ni bila ugodno sprejeta pri trgovskih organizacijah, saj pravijo: »Kako pa bomo prodajali vaš pristen slo-venski med po takšni ceni, če pa imamo veliko ponudbo medu od konkurenčnih jugoslovanskih podjetij?« Vemo, da orjemo ledino na področju sort medu z zaščitno blagovno znamko, da nam prodaja zaradi tega pada, vendar bomo vztrajali in doka-zali, da je naš pristen slovenski med mno-go boljši od drugih medov na trgu, ki včasih niso niti takšni, kot določa pravilnik o kvaliteti medu.

Poudariti želim, da hočemo zaščititi naš slovenski med, zato nudimo za pristne vr-ste tudi višje cene. Seveda pa je potrebno, da čebelarji resnično sprejmejo našo za-htevo – izziv kakovosti pristnega medu.

Čas uveljavitve pristnih slovenskih vrst medu je v veliki meri odvisen od upošteva-nja naše zahteve po kakovosti, ki jo mora

imeti posamezna vrsta medu. Prav tu pa včasih naletimo na gluha ušesa čebelar-jev, saj v praksi tega nočejo opravljati.

Položaj, v katerem smo, zahteva, da nu-dimo kupcem doma in v svetu samo kako-vostno blago, zato bomo na kakovosti vse-kakor vztrajali.

Neverjetno je, kakšni smo: ko smo kup-ci, zahtevamo kakovost, ko pa smo proiz-vajalci – pridelovalci, zanemarjamo isto zahtevo oziroma mislimo, da je vse dobro.

Naš domači trg je trenutno še premalo razvit, zato je tudi nezahteven. Prepričan pa sem, da bodo zahteve kupcev postajale vedno večje, ko bo zaživel tržno načelo.

Zunanji trg nam že vnaprej grozi, da če se ne bomo v celoti vključili v njihove nor-me, bomo po letu 1992 izključeni iz najpo-membnejšega tržišča za nas – iz zahodne Evrope. V Medexu se skušamo zahod-noevropskim normam, predvsem glede kakovosti izdelkov, kontrole in drugih za-thev, vključno embalaže, že več kot pribli-žati.

Na velike težave pa naletimo pri samih čebelarjih, ki nočejo razumeti, da je to za-hteva trga, ne pa naša kaprica. Tudi drugi, npr. proizvajalci embalaže, se še premalo zavedajo jutrišnjega dne združene Evrope, ki nam bo zaprla vrata, če se ne bomo na-tančno držali zahtev po kakovosti in op-remljenosti izdelkov ter vseh predpisov, ki jih bo ta skupnost od leta 1992 naprej do-sledno uveljavila.

Pravočasno se moramo zavedati, da se moramo mi, ki smo razmeroma majhen narod in skorajda nepomemben partner, podrediti oziroma izpolniti zahteve združe-nega evropskega trga, saj bomo v na-sprotnem primeru pač izključeni iz tega trga, s tem pa bomo ostali osiromašeni, naša stopnja kakovosti bo nizka zato bo zadovoljevala le domače tržišče, ki pa ima zelo majhno kupno moč.

Našim organiziranim čebelarjem in tudi vsem drugim čebelarjem želim dobro leti-no, saj je bila pretekla ena najslabših v za-dnjih tridesetih letih.

Glavni direktor hp Medex:
dipl. oec. Aleš Mižigoj

ČEBELJE KUŽNE BOLEZNI V SR SLOVENIJI

Dvakrat mesečno prejemo poročilo o kužnih boleznih v SR Sloveniji, v katerem so delno obdelane tudi kužne bolezni če-bel. Stanje v letošnjem letu se iz meseca v mesec slabša. Iz navedenih podatkov je razvidno, kako hitro se v naši republiki

veča število okuženih panjev. Januarja 1988 je bila pršičavost čebel (*Acariasis apium*) ugotovljena v petih občinah, oku-ženih pa je bilo 90 ČD, huda gniloba čebe-lje zalege (*Pestis apium*) je bila ugotovlje-na v 20 občinah, okuženih je bilo 144 ČD,

prijavljenih pa je bilo tudi 770 ČD v 4 občinah, ki so okužene z nosemo (*Nosemosis apium*). Celotno področje SR Slovenije pa je okuženo z varoozo (*Varroosis apium*).

Iz novembrskega poročila lahko razberemo, da so pršičavost ugotovili samo v eni občini, hudo gnilobo čebelje zalege v 19 občinah in v 212 ČD, stanje z nosemo se je nekoliko popravilo vsaj po številu ČD (482), število okuženih občin pa se je povečalo za eno.

Mislím, da je stanje, ki smo vam ga predstavili, presunljivo in alarmantno. Zavedamo se, da je bilo stanje včasih tudi že slabše, le podatkov o boleznih ni bilo toliko kot danes. Še več pa jih bomo imeli v prihodnjih letih, saj kaže, da se bo veterinarska služba še bolj vključevala v zatiranje teh bolezní. Mislím, da delo veterinarjev ne bo uspešno, če jim pri tem ne bomo pomagali vsi čebelarji, ne glede na to, koliko čebeljih družin imamo. Stremeti moramo za tem, da bodo naše in sosedove čebele zdrave in sposobne za proizvodnjo.

Veliko več bomo morali storiti sami za ohranjanje dobrega stanja naših čebel.

Opozoril bi samo na nekatera dejstva, s katerimi se srečujemo na terenu.

Veliko naših čebelarjev skrbi za higieno v svojih prevoznih in stoječih čebelnjakih. Pri njih na prvi pogled ugotovimo, da je skrb za čistočo na prvem mestu. Stvari so občasno razkužene, tla čista, prav tako panji, okolica urejena, odvečno satje shranjeno, posoda za med čista in pravilno shranjena. Takšen čebelar rad pokaže, kaj ima, medtem ko tisti, ki ne skrbijo za svoje čebele tako, kot bi morali, svojega čebelar-

stva nočejo pokazati, razen če imajo za to tehtne vzroke (odvzem vzorca, pregled družin, prevzem medu ipd.) in takrat najdemo včasih tudi pravo razdejanje. Vseposod papirji, staro satje, razlit med ... Ravno zaradi takšnih čebelarjev se kužne bolezni neusmiljeno in hitro širijo. Temu sledi propad čebeljih družin.

Za boljši jutri naredimo vsaj nekaj malenkosti. V toplih zimskih dneh, ko čebele izletajo, lahko očistimo notranjost čebelnjaka. Če bomo odstranili grobe dele, nato pa panje razkužili s 3-odstotnim lugom, bomo naredili že veliko. Tudi prezačevanje ne bo škodilo. Do potankosti izpraznim čebelnjake, vse predmete (panje, sipalnik, satje, orodje) odpeljimo domov, kjer jih bomo lahko brez skrbi razkužili (obžgali, prali, prekuhávali, popravljali). Vsa oprema in orodje bosta tako neoporečna pričakala novo sezono.

Rad bi vas še opozoril, da se ne izogibajte čebelarjev, za katere veste, da imajo v čebelnjaku katero od kužnih bolezní. Pomagajte jim s pogovori, z nasveti, posodite jim literaturo, ki jo imate, saj je to dobro tudi za vas. S skupnim delom, v katerega je potrebno vložiti precej časa in denarja, moramo uspeti, da bomo vsaj delno ali pa v celoti izkoreninili kužne bolezni, ki nam prav tako kot varooza praznijo naše panje.

Če potrebujete pomoč ali kakšen nasvet, se obrnite na pospeševalno službo čebelarstva pri hp MEDEX Ljubljana. Radi vam bomo pomagali, da bo naša in vaša letina medena in bolj uspešna kot pretekla.

Pospeševalna služba čebelarstva:
Andrej Schwarzmann

POSPEŠEVALNA SLUŽBA V LETU 1989

Pred nami je leto, v katerem bomo čebelarji poskusili nadoknaditi eno najslabših letin v zadnjih 30 letih, seveda, če bodo naravni pogoji ugodni. Lani smo izgubili tudi precej čebeljih družin, po naši grobi oceni do 50 odstotkov. Tudi te bomo morali nadoknaditi. Skratka, čaka nas dovolj zahtevnega in nujnega dela.

Del težav naj nam bi olajšale nekatere letošnje aktivnosti.

Naj jih nekaj navedemo:

Naša veterinarska služba se bo še bolj zavzela za odkrivanje in zatiranje čebeljih bolezní. Več kot 80 veterinarjev iz vse Slovenije se je udeležilo izpopolnjevalnega dvodnevne seminarja na temo čebelarstva lani novembra v Ljubljani.

Tovarna zdravil Krka iz Novega mesta bo predvidoma to pomlad registrirala dve

novi zdravili, in sicer APINOSEM za zdravljenje hude gnilobe čebelje zalege in noseme, ter novo zdravilo za zatiranje varooze na osnovi enega od sintetičnih piretroidov.

Končno naj bi na naše tržišče prišlo tudi dolgo pričakovano zdravilo za zatiranje varooze iz uvoza APITOL.

Pospeševalna služba čebelarstva hp Medex ni namenjena sama sebi, ampak čebelarjem, zato jo koristite.

V letu 1989 Vam želimo veliko sreče, zdravja ter uspeha, vašim čebelam pa čim boljše zdravje, ugodno vreme in obilno pašo.

Pospeševalna služba čebelarstva:
Boris Slavec
Andrej Schwarzmann

PRIPRAVE NA OKROGLO MIZO NA TEMO: ZATIRANJE – ZDRAVLJENJE HUDE GNILOBE ČEBELJE ZALEGE – DA ALI NE

V zadnjem času, oziroma točneje od leta 1980 naprej, ko se je tudi v naši državi pojavila varooza, se vedno bolj spopadamo tudi s hudo gnilobo čebelje zalege, pa če to želimo priznati ali ne. Jugoslovanski predpisi, ki so sedaj v veljavi, so v primeru pojava hude gnilobe čebelje zalege zelo jasni in nedvoumni ter zahtevajo radikalno uničenje čebelje družine skupaj s panji, satniki, voskom in medom, hkrati pa zagotavljajo nadomestilo, ki ga dobi čebelar od pristojnih organov. Vendar je praksa povsem drugačna, saj čebelarji ne prijavljajo okužb, pristojni organi pa ne nadomeščajo škode, in sicer tudi ne v primerih, ko čebelar bolezen pravilno prijavi.

Zaradi izgubljenega zaupanja tako z ene kot z druge strani začnejo čebelarji, ki ugotovijo hudo gnilobo čebelje zalege v svojem čebelnjaku, pogosto iskati pomoč. Bolezen poskušajo zatreti ali zdraviti, saj so seznanjeni, da je v nekaterih državah v Evropi in Ameriki dovoljeno tako zatiranje kot zdravljenje.

Pristojni jugoslovanski organi še do danes niso dali pobude za razpravo o morebitnih spremembah zakonskih predpisov, ki veljajo nespremenjeni že od konca II. svetovne vojne. Ker so se tako po svetu kot tudi v Jugoslaviji po uporabi ANTIBIOTIKOV že pričeli pojavljati prvi pozitivni rezultati, mislimo, da je sedaj najbolj primeren čas za to, da stvari premaknemo naprej, s tem pa pomagamo tako našim čebelarjem kot pristojnim inšpekcijskim službam. Zato bi bila potrebna razprava o možnostih zatiranja hude gnilobe čebelje zalege, ki naj bi zajela čim širši jugoslovanski prostor ter dala morebitne predloge za spremembe »zastarelih« zakonskih določil. To akcijo je pričela Čebelarstva zveza Makedonije prek svoje strokovne komisije ter 23. 3. 1988 na seji predsedstva Čebelarstva zveze Jugoslavije predlagala organizacijo okrogle mize na temo: Zatiranje – zdravljenje hude gnilobe čebelje zalege – da ali ne.

Vsi člani predsedstva so predlog ugodno ocenili, Čebelarstva zvezi Makedonije pa so dali vso podporo za organizacijo posvetovanja.

Zato Čebelarstva zveza Makedonije vabi k sodelovanju za okroglo mizo:

- znanstvene delavce s področja čebelarstva in nalezljivih čebeljih bolezni iz vse Jugoslavije;

- zvezne, republiške in pokrajinske veterinarsko-inšpekcijske službe;

- napredne čebelarje iz vse Jugoslavije, ki imajo izkušnje pri uspešnem zatiranju hude gnilobe čebelje zalege.

Vabljeni prosimo, da se prijavijo in pošljejo svoje prispevke, mnenja in predloge o tej problematiki ter izkušnje drugih znanstvenikov in znanstvenih institucij. Prispele gradivo bo osnova za začetek dela okrogle mize.

Vse prispevke pošljite najpozneje do 1. februarja 1989 na naslov: PČELARSKI SAVEZ MAKEDONIJE, 91000 SKOPJE, Ul. Dame Gruev 28/III.

Okrogle mize se lahko kot poslušalci udeležijo tudi drugi čebelarji iz Jugoslavije. Po zaključku okrogle mize bodo udeleženci le-te odgovarjali na postavljena vprašanja o hudi gnilobi čebelje zalege pa tudi na druga vprašanja s področja čebelarstva. **Kotizacija za poslušalce okrogle mize znaša 3.000 din, znesek pa je treba nakazati na žiro račun 40100-678-5556 najpozneje do 1. februarja 1989 z oznako Pčelarski savez Makedonije – uplata za učestvo na okrogli mizi. Udeležence prosimo, da kotizacijo vplačajo pravočasno, ker zaradi izbire dvorane nujno potrebujemo podatke o številu udeležencev. Potrdilo o vplačilu bo veljalo za vstopnico.**

Poleg vseh, ki bodo neposredno sodelovali na okrogli mizi, vabimo vse druge čebelarje iz Jugoslavije, da nam pišejo in posredujejo svoja mnenja in predloge, ki jih bomo vključili v gradivo za okroglo mizo.

OKROGLA MIZA bo 25. februarja (sobota) 1989 ob 9. uri v Skopju. Natančnejši naslov vam bomo sporočili v naslednjih objavah.

Druge informacije lahko dobite vsak delavnik od 7. do 15. ure po telefonu (091) 211-450 (pisarna Čebelarstva zveze Makedonije).

ČEBELARSKA ZVEZA MAKEDONIJE

NEJASNOSTI PRI ZDRAVLJENJU

DRAGO MUZICA

V našem čebelarskem društvu Ajdovščina se je v zadnjih dveh letih tako razširila poapnela zalega, da postaja velik problem. Imamo veliko upanje, da nas bo rešil ascomizol set. Nekaj problemov imamo okrog navodil za uporabo ascomizola za dimljenje, ker le-ta ne navajajo, ali morajo biti žrela zaprta, koliko časa, ali lahko dimimo pri delno odprtih žrelih, ali je dimljenje uspešnejše jeseni, ko ni več zalege, ali spomladi, ko matica šele začena zalegati, itd.

Mogoče bi bilo prav, če bi v Slovenskem čebelarju nekoliko obširneje opisali način tega dimljenja.

Glede škropljenja mislim, da ni težav. Sam sem že škropil močno napadeno rezervno družino, uspeh pa je bil že prvič sijajen. Navodila navajajo: »Zdravila ne uporabljamo, kadar so v panju sati.« Kaj je s

tem mišljeno, ne vem. Navodila tudi ne navajajo velikosti družine. Sam sem 7-satni panj zadimil s polovico lista. Veliko čebelarjev jeseni odstrani satovje iz medišča, s tem pa zmanjšajo prostor v panju. Ker včasih dimim tudi 5-satni panj, me skrbi, ali morda dimljenje s celim lističem ne škoduje čebelam. Prav tako mi ni jasno, ali naj listič položim na zunanjo ali notranjo stran ventilacijske mrežice. Pri dimljenju z varlikom moraš namreč listek prižgati med satovjem, to je v plodišču, sam pa sem naredil majhen podstavek, tako da je listek približno 7 mm od tal in uspeh je zelo dober. Če bi ga namreč hotel dati med sate, bi se pri tem zelo zamudil, tako pa odstranim letvico, prižgem listek na podstavku in ga potisnem pod sate v plodišču. O vseh teh problemih bi rad prebral strokovno mnenje.

MATIČNA REŠETKA – DA ALI NE?

BRANKO RELIČ

Ko je v času svojega bivanja v Avstraliji pisec tega članka vprašal vodilnega avstralskega čebelarskega strokovnjaka Alana Clemsona, kaj misli o uporabi matične rešetke, mu je ta odgovoril, da dve povsem enaki čebelji družini ne bosta prinesli enake količine medu, če bo ena imela matično rešetko, druga pa ne. Družina brez matične rešetke bo pokazala večjo težo na tehtnici, toda iz panja z matično rešetko bomo iztočili več medu. Družina brez matične rešetke, z enakim številom čebel letalk in dovolj, prinese več nektarja kot družina z matično rešetko. Ker pa matica pri zaleganju ni ovirana, bo pod vplivom paše, razen če ne gre za čebele sive kavkaške pasme, razširjala gnezdo in družina bo zato trošila več hrane. Povečalo se bo torej število čebel, ki prinašajo cvetni prah, in to na račun tistih, ki prinašajo medičino.

Poleg tega bo pri družinah brez matične rešetke veliko satov z medom in zalego, medtem ko bodo pri družinah z

vstavljen matično rešetko sati z medom v glavnem medišču (prestavljanje), v plodišču pa sati z zalego in obnožino.

Četudi imajo v Avstraliji dobre in stalne paše v prvi vrsti na evkaliptusu, pa je res, da niso tako obilne kot naše na akaciji, žepku ..., kjer močne čebelje družine prinesejo v enem dnevu celo 6–10 kg medu. Pri takih pašah ni potrebno vstavljati matične rešetke, ker čebele matici ne širijo prostora za zaleganje, temveč ga celo zmanjšujejo. Toda, če so paše srednje dobre ali celo slabe, matica razširja prostor za zaleganje in preide tudi v medišče. Tako s povečano količino zalege raste tudi potrošnja hrane. Skupna teža panja narašča, vendar ne na račun zalog medu. Razen tega pa se pomembna količina medu ne more iztočiti, ker je na satih zalega. Pri takih pašah je bolje uporabljati matično rešetko.

Če nameravamo povečati donosnost čebeljih družin, je zelo koristno in gospo-

darno, da v času aktivne čebelarke sezone redčimo mediščne sate. Kakor hitro se začne dobra čebelja paša, vzamemo iz vsake mediščne naklade panjev tipa long-stroth-root, dadant, blatt, farrar po dva sata, ostale pa pravilno razporedimo tako, da je sredina enega sata 45 mm oddaljena od sredine drugega sata. Pri tako razredčenih satih namreč čebele toliko potegnajo celice satja, da matica v njih noče zalegati jajčec. Prednosti redčenja satov so večkratne.

1. Zaradi zmanjšanja števila satov in njihovega razmikanja čebele podaljšajo celice, tako da matice vanje nočejo zalegati. Zato ni potrebno nameščati matične rešetke.

2. Pri zmanjšanem številu satov se prostornina celic poveča za toliko, kolikor je manj ulic. Tako ima 10-satni LR panj med sati devet ulic. Z zmanjšanjem števila satov na osem bo ulic samo sedem, to je dve ulici manj, za toliko pa se bo povečal mediščni prostor, to je prostornina mediščne satja.

3. Za enak donos medu je potrebno manj satov in s tem nanj satnic.

4. Za enako količino medu je potrebno omesti čebele z manjšega števila satov. Tudi odkriti in iztočiti je potrebno manj satov.

5. Ker so celice podaljšane, pridobimo pri odkrivanju satja tudi več voska.

6. Vse mladice, ki izločajo vosek, imajo dovolj prostora za gradnjo in zato niso potrebni gradilni satniki, v katere matica navadno zalega le neoplojena jajčeca.

7. Kadar želimo pred točenjem iz medišča odvzeti medene sate, lahko uspešno namestimo begalnico ali pregradno desko, ker vse čebele zapustijo medišče, saj v njem ni nobene zalege.

Znani avstralski velečebelar Rodger Blackwel iz Kempseyja (Novi južni Wales) ima v mediščih namesto deset le sedem na široko razporejenih nizkih satov. S tem smotrnejše izkorišča medišča in doseže cenejšo in večjo proizvodnjo.

Tudi pri panjih z visokimi sati, katerih višina preseže 25 cm notranje mere, se lahko uporabi sistem bolj razmaknjenih satov. Toda panjev s sati, ki imajo podaljšane celice, ne smemo prevažati. Zelo hitro namreč pride do trganja satja, tako da bomo imeli od prevoza več škode kot korigirani.

V panjih, kjer satja ne moremo bolj razmakniti ali tega niti ne želimo, lahko uporabljamo matično rešetko. Ta nam bo zelo koristila, seveda pod pogojem, da jo uporabljamo pravilno. Matična rešetka preprečuje matici, da bi prešla v medišče in tam zalegla. Obenem ovira tudi čebele pri prehodu iz plodišča v medišče, pa zato nerade lezejo skoznjo. Kadar ima panj odprto samo spodnje žrelo, med plodiščem in mediščem pa je matična rešetka, čebele v času paše polnijo z medom v plodišču vsako celico, ki nima zalege. Skozi matično rešetko znosijo v medišče samo višek mediščine, ki ga v plodišču ne morejo odložiti. Pri takih družinah pride najpogosteje do rojilnega nagona, čeprav je v medišču še dovolj prostih praznih satov.

S preučevanji, opravljenimi v ZDA v državi Michigan (G. Hejs, 1983), so ugotovili, da so imele čebelje družine, ki so bile v panjih z matično rešetko in so imele odprta samo spodnja žrela, manj zalege in so prinesle manj medu kot tiste družine, ki niso imele matične rešetke. Največ zalege in največjo bero medu so imele tiste družine, ki so imele v času paše odprta tudi gornja žrela nad matično rešetko. To pojasnjujejo s tem, da so čebele letalke v medišču takoj odložile mediščino in se niso mučile skozi matično rešetko. V plodišču pa je ostajalo matici dovolj prostega satja za zaleganje. Na ta način so imele te družine v času paše več zalege in so prinesle več medu kot ostali dve skupini, čeprav so bile v začetku sezone vse tri skupine enako močne. Pri tej skupini so imele družine v plodišču proste samo stožčaste odprtine za izlet trotoev.

Avtor meni, da spodnjega žrela ni potrebno popolnoma zapreti, saj zadošča, če ga samo zožimo, tako da skozenj prehajajo troti in posebno čebele z obnožino. Te namreč zelo težko lezejo skozi matično rešetko navzdol k matici in zalegi, obenem pa jim to osmuka preveč obnožinskih grudic z nog. Potrebno je torej le pravočasno dovolj odpreti gornje žrelo in zožiti spodnjega.

Tu je potrebno poudariti, da matično rešetko lahko nameščamo samo ob dobri paši. Kakor hitro medenje pojenja, moramo matično rešetko odstraniti, do kraja odpreti spodnje žrelo in gornje zapreti.

Prevod: Pavel Zaletel

RAZMIŠLJANJE O »VAROOZNIH« RAZMERAH

Večina med nami se je že srečala z »njjo«. Mislimo na živalco, ki ima osem nog ter se ji po latinsko reče *Varroa jacobsoni*, našim čebeljim družinam pa povzroča »vedno večjo škodo«. Toda šalo na stran, tema je namreč preresna.

Ko smo pred desetimi leti prvič registrirali pojav zajedavca pri nas (mišljena je ZRN), se nikomur od nas niti sanjalo ni, kaj nas pravzaprav čaka. Z uvoženih družin *Apis cerana* iz Oberursela (ZRN) se je varooza zelo hitro razširila po vsej Nemčiji. Ne izolirana področja, ne zdravljenja, ne namerna uničevanja čebeljih družin je niso zaustavila. Danes, »v letu desetem po varoozi«, imamo za seboj le par grenkih izkušenj. Na začetku je še dobro kazalo, saj smo se varoozi še kar uspešno zoperstavili z različnimi postopki in zdravilnimi sredstvi, katerim se (še) do danes nismo mogli odreči. Vendar je videz varal. Številna vprašanja so še vedno ostala odprta. Npr. ali sedaj znane metode in zdravilna sredstva zadoščajo, da zajedavca dokončno obvladamo? Koliko časa bomo še morali živeti s temi zdravili? Ali je sploh kje kaka možnost, da se zajedavec znebimo enkrat za vselej?

Kaj se pravzaprav v družini med zdravljenjem dogaja? Naj to vprašanje osvetli naslednji računski primer:

Recimo, da je v trenutku, ko čebelar opazi zajedavce, v čebelji družini **300 pršic**. Če takoj začne z zdravljenjem z zdravilnim sredstvom, npr. XY (s **95-odstotno učinkovitostjo**), jih pogine **285**, v družini pa jih ostane **15**, ki prezimijo s čebelami. Pri **realnem razmnoževalnem faktorju (= 100)** jih je v naslednjem letu že **1500**. Čebelar zopet uporabi sredstvo XY in jih tokrat pobije 1425, vendar ostane pri življenju **75 varoj**. Le-te se v prihodnjem letu namnožijo že na število 7500. Po tretjem zdravljenju ostane v družini 375 varoj, ki prezimijo in v naslednjem letu dosežejo število **37 500**. Pri takšnem številu pa družina mora propasti. Očitno je, da mora biti postopek vsaj **99-odstotno**

učinkovit (pri razmnoževalnem faktorju 100), da bi dosegli konstantno število zajedavcev v čebelji družini. Sicer pa si to lahko izračuna vsak sam s svojimi številkami. Seveda je račun zelo poenostavljen in ne upošteva vseh neznank, pokaže pa vendarle, kako zelo nas ogroža varooza. Poleg tega račun tudi ne upošteva zelo pomembnega dejstva, ki je povsem nerazrešeno, namreč da postanejo zajedavci zelo hitro odporni proti našim zdravilom. Dejansko to pomeni, da zajedavcem pravzaprav sami pomagamo izpopolnjevati rodove, ki postajajo čedalje odpornejši proti zdravilnim sredstvom. To pa prav gotovo ni smotno.

Naslednje vprašanja zadeva drugo problematiko: ali smo res prisiljeni še naprej uporabljati zdravilna sredstva, ki puščajo svoje strupene ostanke v medu in vosku in ki verjetno povzročajo raka? Ali ni prva naloga znanstvenikov ravno ta, da čimprej odkrijejo naravno in učinkovito zdravilno sredstvo, ki bi ga čebelarji lahko dodajali npr. kar v zimsko krmo? Vsekakor bi moralo takšno zdravilno sredstvo ustrezati vsaj dvema zahtevama: a) da v medu in vosku ne pušča nobenih strupenih ostankov in b) da povsem uniči zajedavce, tako da bodo le-ti za vedno izginili iz naših čebeljih družin. Vprašanje pa je, ali se druga zahteva ujema z interesi industrije, ki proizvajajo zdravilna sredstva, in jasno je tudi, zakaj se ne. Kljub temu bi bilo, seveda z malo dobre volje, morda vendarle možno najti takšno zdravilno sredstvo!

Menimo, da je trenutno uspešna le ena sama kombinacija kemičnega in biološkega zatiranja *Varroa jacobsoni*, ker namreč samo ta zmanjšuje število zajedavcev v družini. Tako lahko npr. roj ali umetni roj zdravimo z novim folbexom VA kar v zaboju za zajetje (ki ga lahko pozneje predelamo v panj, tesen za zrak), ne da bi bilo nevarno da bi večje količine pripravka ostale v medu ali vosku. Pri pravilni uporabi je odstotek odmrlih pršic zelo visok in se giblje med 98 in 100 odstotki. Ta posto-

pek smo preizkusili tudi s tobačnim dimom, ki nam je, mimogrede rečeno, precej bolj simpatičen kot zdravilo folbex. Vendar vse kaže, da čebele slabo prenašajo pare nikotina. Po zdravljenju v zaboju so bile namreč precej omotične, vendar so kmalu zopet pričele lesti naokrog. **Ali ima kdo podobne izkušnje in ali morda lahko priporoči nadaljevanje uporabe tobaka za zdravljenje?**

Naj še enkrat poudarimo, da čutimo močan odpor do uporabe strupenih kemikalij, kot so npr. novi folbex VA, perizin, K 79 ali amitraz, v čebelji družini! Položaj, v katerem smo se znašli vsi skupaj, nas je pač prisilil k uporabi strupov, vendar upajmo, da kmalu ne bo več tako!

V prihodnje bo zatiranje varooze gotovo tako napredovalo, da bomo začeli v ta namen uporabljati viruse, bakterije, glive in druge mikrobe. Morda pa ima zajedavec vendarle tudi svojega naravnega sovražnika, ki bi ga morebiti morali iskati v njeni domovini Aziji!

Zadje čase je veliko govora tudi o čebelji vrsti, ki je odporna proti varoozi. To je redka vrsta *Apis mellifica capensis*, njena domovina pa je južna Afrika. Do danes se je obdržala le na razmeroma majhnem področju v Afriki. To vrsto čebel sedaj raziskujejo, vendar pa popolna zamenjava s sedanjimi evropskimi vrstami čebel verjetno ne pride v poštev, saj ni mogoče, da bi kar čez noč zavrgli vse z muko pridobljene genetske lastnosti evropskih čebeljih vrst.

Škode, ki jo je varooza doslej že povzročila v svetu, ni več mogoče izračunati. Tudi

v ZRN položaj ni preveč rožnat. V poročilih za leto 1987 so med drugim tudi navajali, da je bilo veliko matic slabo oplojenih. Te poškodbe pripisujejo trotom, ki so jih poškodovale varoe. Poleg tega smo v preteklem letu namerno uničili veliko čebeljih družin zaradi dvomljivega prepričanja določenega kroga čebelarjev, da brez čebeljih družin tudi ni zajedavcev in tako za zatiranje varooze potem seveda ni potrebno storiti ničesar! Rezultat takšnega postopanja pa so seveda prazni in izropani panji... (Eden od načinov, kako iztrebiti zajedavce varooze, to vsekakor je!?).

Pri tem pa nam je vsem jasno, za kako trdoživo živalco gre. Tako kot ne poznajo sokrvne izrojenosti, varoe ne poznajo tudi prilagoditvenih težav. Zaradi velike populacijske eksplozivnosti zelo hitro nastajajo rodovi, ki so zelo odporni proti »našim« zdravilom.

Zaključek: kot kaže, za zatiranje varooze v doglednem času še ne bomo imeli na voljo zares uporabne alternative za kemična zdravilna sredstva. Prisiljeni smo jih uporabljati, če želimo obdržati naše družine. Kdor ne dela tako, kmalu ostane brez čebel! Kdor pa se zanaša le na kemijo, ga prav tako čakajo neprijetna presenečenja. Zato je to, kar počenjamo sedaj, lahko le prehodna rešitev. Na to moramo vedno pomisliti!

VIR: Die Neue Bienenzucht, januar 1988
AVTOR: Kai-M. Engfer, Knooper Weg 92,
2300 Kiel 1: Gedanken zur Varroa - Situation
Prevedla: I. Ogrin

OSTANKI ZDRAVIL V MEDU IN NOVOSTI V KEMOTERAPIJI ČEBELJIH BOLEZNI V SVETU

prof. dr. J. SENEGAČIK (nadaljevanje)

5. Fluvalinatovi pripravki

Fluvalinat je nov cianopiretroidni insekticid širokega spektra in je močno učinkovit proti večini artropodnih škodljivcev. Deluje primarno kot kontaktni strup in učinkuje na centralni in periferni živčni sistem, podobno kot ostali piretroidi. Za sesalce, ptice in žuželke, ki oprashašujejo poljske kulture, ter za nekatere druge koristne žuželke je le slabo toksičen. Podobno kot drugi piretroidi pa je močno toksičen za ribe in druge vodne rastline. Ne ostaja

v vodi, zemlji in na rastlinskih pridelkih. Njegova polovična življenjska doba je komaj teden ali dva. Produkti razgradnje so znatno manj toksični kot osnovna spojina in se ne prenašajo po zemlji. Za čebele ni toksičen in ga uporabljajo na različne načine.

Fizikalno stanje: viskozno rumeno olje. Kemijsko je fluvalinat N-[2-kloro-4-3-fluoro-metilfenil]-ciano-(3-fenoksifenil)-D-L-valin z bruto formulo $C_{26}H_{22}N_2O_3ClF_3$, mol. teža 502,92. Je dobro topen v večini organskih topil, zlasti

še v aromatskih ogljikovodikih, etru, diklorometanu in alkoholih. Topnost v vodi je manj kot 5 ppb, tj. 5/10⁹. Gostota = 1,29 g/ml, refr. index 1,549 na 20° C. Porazdelitveni koeficient oktanol: voda = 7000 (10 g K = 3,8).

V trgovski mreži, npr. v Franciji in Belgiji je 24-odstotni koncentrat fluvalinata.

Ti koncentradi fluvalinata se nato primerno razredčeni uporabljajo za različne antivarotične pripravke:

1. Po francoskih navodilih: razredčitev 1:10000 in nato 50 ml tako dobljene emulzije nakapamo na čebele enega panja – v plodišču. Po navedbah nekaterih eksperimentatorjev se ta postopek slabo obnese.

2. Razpršujemo 0,1-odstotno emulzijo (1 ml na liter vode) na čebele v plodišču, lahko kar med ulice v AŽ panju, če ne gre za nakladne panje. Zadostuje 10–15 ml, za prašilčke ustrezno manj. En liter te emulzije vsebuje 240 mg fluvalinata, 1 ml pa 0,24 mg. Za enkratno zdravljenje je torej npr. v 15 ml emulzije, ki jo razpršimo med čebele, 15 x 0,24 mg, tj. komaj 3,6 mg – to pa je količina, ki je manjša kot pri drugih kemoterapevtikih. Podaljšane učinkovanja pri tem načinu uporabe seveda ni. Smrtnost varoj je pri 0,1-odstotni emulziji fluvalinata stoođstotna.

Nadaljnja možnost je uporaba dimnih lističev, ki bi na varoo učinkovali z dimom, ki vsebuje uparjeni fluvalinat.

Zelo enostavna, a nadvse učinkovita metoda je, če v panj obesimo ali položimo na dno leseno ploščico, prepojeno s fluvalinatom in jo tam pustimo okrog 16 dni. Intenzivnemu poginu varoj, ki ga opazimo prvi dan po uporabi lesene ploščice, sledi še neprekinjeni nižji osip v kasnejših dneh, ko varoe skupaj z izleglimi čebelami prihajajo iz pokritih celic.

V ZDA uporabljajo posebne trakove iz PVC, prepojene s fluvalinatom, ki jih je mogoče kupiti celo v rolah.

Izraelski raziskovalci pa v letošnjem American Bee Journal poročajo o deščicah

iz vezanega lesa, ki so jih prepojili z raztopino fluvalinata (mavrik aquafloTM, zoecom, palo alto, Kalifornija ZDA, 240 g fluvalinata/liter).

Deščice velikosti 180 x 200 x 4 mm za tri dni potopijo v emulzijo, nato pa obesijo v panje med sate. Podoben učinek so pri nas pri prvih informativnih poskusih dosegli nekateri naši čebelarji. Praktičnih možnosti je tu seveda še več, prikazal sem le nekaj načinov.

Rezultati so pokazali, da je fluvalinat, uporabljen na ta ali oni način, uničil vse prisotne varoe in da na lesenih ploščicah učinkuje vsaj dva tedna. Na zalegi ali na odraslih čebelah po navedbah izraelskih eksperimentatorjev ni bilo opaziti poškodb.

Glede ostankov v medu je situacija ugodna. V medu iz satov, ki so mejili na fluvalinatno ploščico, so v povprečju našli 0,0557 ppm fluvalinata, največ pa 0,19 ppm. V povprečju je torej en kg medu iz tako zdravljenega družine vseboval 0,0557 mg fluvalinata. Ob upoštevanju, da za človeka ni toksičen in da ima kratko razpolovno dobo, se zdi, da je snov idealna. Pojavlja pa se bojazen, da bi to izredno sredstvo zaradi morebitne odpornosti sčasoma postalo neučinkovito.

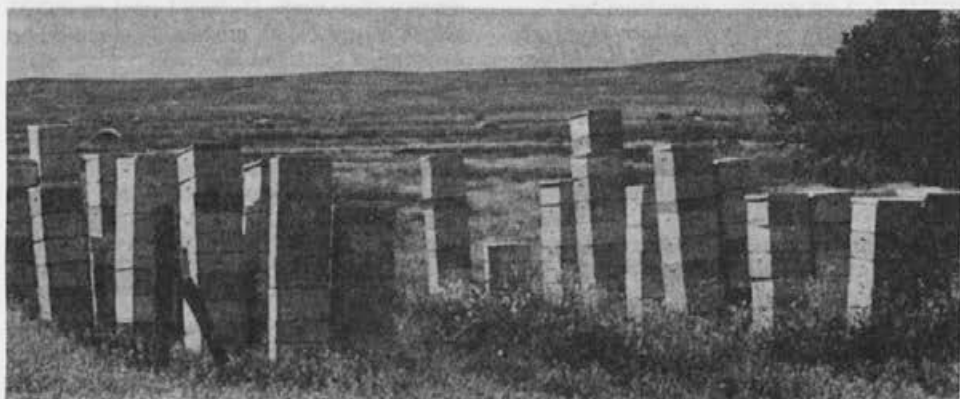
Zelo pomembni so tudi ekonomski vidiki zdravljenja s fluvalinatom. Dosedanja zatiranja varoe z amitrazom in drugimi sredstvi so bila naporna in so zahtevala veliko časa, zlasti še pri večjem številu panjev.

Delo s fluvalinatnimi pripravki pa pravzaprav že odpravlja spomladanska in jesenska dimljenja ter morebitno vmesno avgustovsko zdravljenje z mravljinčno kislino, toliko bolj, ker kot kažejo določeni poskusi, v nakladnih panjih, ki so bili na paši v pomarančnih nasadih, fluvalinata v mediščih niso ugotovili. Najnovejše podatke o tem bi bilo mogoče dobiti pri predsedniku Apimondie dr. R. Bornecku, ki mi je tudi obljubil, da dobimo ta del članka.

NOVA ZELANDIJA, ŠVICA JUŽNIH MORIJ

Nova Zelandija je otok, ki leži jugovzhodno od Avstralije, po površini pa je velika približno tako kot obe Nemčiji in Belgija

skupaj. Z geološkega vidika je še mlada dežela, saj je zemeljska skorja na njej še vedno aktivna. Precej je še manjših potre-

sov, iz vulkanov se še kadi, precejšnje je še število toplih vrelic, ki jih delno izkoriščajo kot energetski vir. Na Novi Zelandiji ni jedrskih central oz. jedrskega orožja, večina prebivalstva pa je močno naklonjena gibanju zelenih.

Precej rastlinskih vrst uspeva le tu, npr.: cabagetree, velika praprot, pohutukava (novozelandsko božično drevo, ki se konec decembra povsem obda z rdečimi cvetovi).

Novozelandsko podnebje je podobno nemškemu s to razliko, da so zime zelo mile, poletja pa trajajo dlje.

Ima 3,3 milijone prebivalcev. Od tega jih dve tretjini živi na severnem otoku in kar milijon od njih v glavnem mestu Aucklandu.

Ljudje delajo pretežno v kmetijstvu in gozdarstvu. Dežela je polna ovac, saj pride na prebivalca povprečno 20 ovac. Na severnem otoku, kjer je klima za nekaj stopinj milejša, pridelujejo v glavnem limone in kivi, ki sta najpomembnejša izvozna pridelka.

Čebelarji imajo okoli 340.000 čebeljih družin, ki so večinoma pridobitne. Čebelarstvo je organizirano v društvih, ki so prek regionalnih društev povezana v zvezo. Zborovanja članov MAF (Ministry of Agriculture and Fisheries) so vsako leto v enem od večjih mest. Vsak čebelar ima pri MAF registrsko številko, ki jo mora nositi s seboj na čebelja stojišča. MAF izvaja tudi zdravstveni nadzor, in sicer s preizkusi po vzorčni metodi. Od čebeljih bolezni so čebelarjem najbolj nadležne: poapnela zalega, ki je je 10 do 15 odstotkov od vseh čebeljih bolezni, huda gniloba čebelje zalege (3 odstotke) in mešičkasta zalega

(1 odstotek). Zaenkrat pa še ne poznajo varooze.

MAF je dolžna čebelarje tudi izobraževati. V ta namen organizirajo tedenske tečaje in dopisno šolanje, ki traja eno do dve leti. Pri šolanju pa precej več pozornosti posvečajo praktičnemu in ne toliko teoretičnemu znanju.

Čebelarstva so pretežno specializirana na eno samo delovno področje. Le-ta pa so opravevanje (predvsem kivijev), pridelava medu (ki je intenzivna na Južnem otoku), vzreja matic in proizvodnja paketnih čebel.

V deželi prevladuje predvsem italijanska pasma čebel in mešanica le-te s prejšnjimi pasmami. Trenutno je uvoz čebel prepovedan, predvsem iz bojazni pred varoozo.

Pri podjetjih, ki jim je glavna naloga opravevanje dreves, poteka sezona približno takole: po spomladanskem pregledu čebel (tukaj septembra), pri katerem v glavnem ugotavljajo prisotnost čebeljih bolezni, prisotnost oz. odsotnost matice in pregled krme, čebelje družine prepustijo samim sebi. Poskrbijo le za to, da imajo čebele dovolj krme za zalego. Ker je bila zadnja pomlad zelo deževna in ker so tu v rabi le 4-litrski krmilniki, je bilo potrebno kar precej potovati, da so bile vse čebelje družine pravočasno nakrmljene. Za krmljenje uporabljajo pretežno 60 do 70-odstotno sladkorno raztopino, ki jo že narejeno kupujejo v 200-litrskih sodih. Na vsako potovanje vzamejo po tri take sode. Če pa so vremenske razmere spomladi normalne, takšno krmljenje seveda ni priporočljivo.

(nadaljevanje prihodnjič)

VABILO NA XII. REPUBLIŠKO POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU

Zveza čebelarških društev Slovenije prireja XII. republiško posvetovanje o sodobnem čebelarstvu v Ljubljani pod geslom »IZ PRAKSE ZA PRAKSO« v soboto, 11. februarja 1989, s pričetkom ob 9. uri in bo trajalo do 15. ure popoldan. Točen kraj posvetovanja bomo sporočili v naslednji številki.

TEMA POSVETOVANJA BO: IZKUŠNJE ČEBELARJEV PRI ZATIRANJU ČEBELNIH KUŽNIH BOLEZNI, PREDVSEM VAROŌZE.

Vabimo vse čebelarje, ki imajo dobre ali slabe izkušnje pri zatiranju kužnih bolezni čebel, da prijavijo sodelovanje na ZČDS pisno ali po telefonu (061) 210-992. Bodite prepričani, vaša izkušnja bo koristila tudi drugim. Posvetovanje je tokrat pod geslom »IZ PRAKSE ZA PRAKSO«, zato ne oklevajte, ampak nas pokličite.

ZČDS – organizacijski odbor

VIŠINA ČLANARINE ZČDS ZA LETO 1989

Izvršni odbor ZČDS je na 3. seji določil višino članarine ZČDS za leto 1989, ki znaša 48.000 din. V članarino je vključena tudi naročnina za Slovenski čebelar.

Za tako visoko članarino se je izvršni odbor ZČDS odločil zaradi izredno visoke inflacije, ki bo letos preseгла 250 odstotkov, in zaradi predvidene (napovedane) inflacije v letu 1989.

Višino članarine za leto 1989 lahko primerjamo z maloprodajno ceno **treh** kilogramov boljše vrste medu (enako razmerje je veljalo za določitev članarine za leto 1988, sedaj pa ugotavljamo, da pomeni le še ceno 1 kilograma najnižje vrednotenega slovenskega medu na trgovinskih policah).

Prosimo vodstva društev in družin, da čimprej poberejo članarino in jo skupaj s seznamami članstva pošljejo ali prinesejo na ZČDS do 31. januarja 1989. Zamudnikom, ki bodo pobrali in nakazali članarino po 28. 2. 1989, bomo obračunali mesečne zamudne obresti.

IO ZČDS

IZVLEČEK IZ ZAPISNIKA S 3. SEJE IZVRŠNEGA ODBORA, KI JE BILA 12. NOVEMBRA 1988

Člani izvršnega odbora so obravnavali 9-mesečno finančno poročilo in sprejeli popravke letnega finančnega načrta. V desetih mesecih so se najbolj povečali stroški za tiskanje in izdajanje Slovenskega čebelarja, zato je bilo treba načrtovana sredstva v ta namen zvišati od 60 na 82 milijonov dinarjev. Predvidene izdatke so presegle tudi naslednje postavke letnega finančnega načrta: poštšina za Slovenskega čebelarja, material na zalogi (odličja, razni obrazci itd.) in pogodbeno dela.

Manjkajoči denar smo prerazporedili iz sklada za osebne dohodke (v letu 1988 eden manj zaposlen), obresti in drugih postavk, na katerih je bilo več denarja, kot ga bomo (predvidoma) porabili do zaključka letošnjega leta. Tako ste čebelarji kljub večkratni podražitvi tiskarskih stroškov (1. številka SČ je stala 404 dinarje, 12. pa že 1.385 dinarjev) prejeli vse številke našega glasila.

Po krajši razpravi so prisotni sprejeli tudi osnutek delovnega in finančnega načrta

ZČDS za leto 1989. O obeh dokumentih bo odločala skupščina ZČDS aprila 1989.

Osnutek delovnega načrta je v glavnem podoben lanskemu (objavljen je bil v 11. št. SČ). Največ pozornosti smo posvetili izobraževanju čebelarjev, saj načrtujemo snemanje in izdajo izobraževalne videokasete o čebelarjevih mesečnih opravilih. Osnutek finančnega načrta pa smo osnovali glede na sredstva, ki jih bomo predvidoma zbrali s članarino. Člani IO so sprejeli sklep, da zamudnikom, ki do konca februarja 1989 ne bodo plačali članarine, obračunamo zamudne obresti. S tem ukrepom bomo zaščitili predvsem vestne plačnike, ki nam s pravočasnim nakazilom članarine omogočijo čimprejšnjo vezavo teh sredstev. Z obrestmi, ki so v začetku leta najvišje, ker je vezanega največ denarja, nekako krpamo naš finančni načrt. Le s takim poslovanjem lahko do konca koledarskega leta izdamo vse načrtovane številke Slovenskega čebelarja in pozitivno zaključimo poslovno leto.

Člani izvršnega odbora so tudi sklenili, da bodo med udeleženci regijskih posvetov izvedli anketo o uvedbi novega sklada za reklamiranje čebeljih pridelkov in informiranje potrošnikov o vrednosti čebeljih pridelkov. Na podlagi rezultatov ankete bo izvršni odbor na naslednji seji odločal o predlogu uvedbe prispevka na pridobitni panj.

Izvršni odbor je na zahtevo predsednika Andreja Petelina, ki je nepreklicno napovedal svoj odstop, sklenil, da v Slovenskem čebelarju objavimo razpis za evidentiranje kandidatov za predsednika, in imenoval tričlansko delovno skupino, ki bo evidentirala prispеле predloge in jih predložila izvršnemu odboru.

Člani izvršnega odbora so obravnavali še nekaj drugih problemov in sprejeli ustrezne sklepe za njihovo reševanje.

Strokovna služba ZČDS

EVIDENTIRANJE KANDIDATOV za predsednika ZČD Slovenije

V skladu s 27. členom Pravil ZČDS je izvršni odbor na svoji seji, 12. 11. 1988, sklenil, da se začne postopek evidentiranja kandidatov za predsednika ZČDS.

Čebelarске organizacije naj do februarja 1989 pošljejo svoje obrazložene predloge

delovni skupini za evidentiranje na ZČD Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana.

Izvršni odbor ZČDS pri sestavi kandidatne liste ne bo upošteval predlogov, oddanih po 1. februarju 1989.

Izvršni odbor ZČDS

DOPOLNJENA PRAVILA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE (s spremembami iz leta 1986 in leta 1988)

(nadaljevanje)

SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

35. člen

V skladu z naravo svoje dejavnosti deluje Zveza v organiziranju in pripravah splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite (v nadaljnjem besedilu SLO in DS), pri idejnopolitičnem, strokovnem in splošnem usposabljanju svojih članov ter pri razvijanju varnostne kulture in pripravljenosti za obrambo države in njene ustavne ureditve na podlagi usmeritve SZDL.

36. člen

Zveza skupaj z medobčinskimi zvezami, društvi in člani aktivno sodeluje in opravlja naslednje naloge SLO in DS:

– kot društvena organizacija samoupravne socialistične skupnosti se s svojo celotno dejavnostjo vključuje v uspešne priprave na vse oblike odpora sovražniku v morebitni vojni,

- ocenjuje varnostno-politične razmere in obrambne priprave v Zvezi in v skladu z njimi izvaja potrebne ukrepe,
 - v skladu z dejavnostjo Zveze skrbi za obrambno in samozaščitno usposobljenost vseh članov.
- Tajništvo Zveze sodeluje pri oblikovanju politične in varnostne ocene, pri zavarovanju zgradbe, varovanju arhiva in druge dokumentacije, varovanju družbene lastnine, pri organizaciji raznih vaj in pri vseh aktivnostih v primeru naravnih nesreč in vojne in to skupaj s hišnimi sveti in ostalimi skupnostmi.

37. člen

- Svojo dejavnost na področju SLO in DS Zveza obravnava načrtno in usmerja skozi:
- izhodišča za vključevanje Zveze v SLO in DS,
 - navodila o dejavnosti zvez, društev in članov v primeru naravnih in drugih nesreč, v izrednih razmerah in v vojni, ki so del priloge obrambnega načrta RK SZDL Slovenije; čebelarke organizacije izdelujejo o teh nalogah ustrezen opomnik,
 - navodila o delovanju na področju varnosti in samozaščite,
 - oceno varnostno-političnih razmer in njenega dopolnjevanja kot posebno točko letnih in večletnih poročil, referatov in analiz.

38. člen

Zveza določa v obrambnem navodilu naloge za delovanje ob neposredni vojni nevarnosti in vojni. Zveza določa v varnostnih navodilih ukrepe in aktivnosti za preprečevanje izrednih razmer ter druge aktivnosti družbene samozaščite.

39. člen

Obrambno in varnostno navodilo je sestavina obrambnega in varnostnega načrta republiške konference SZDL Slovenije.

40. člen

Obrambno in varnostno navodilo pripravi komisija za SLO in DS, na njen predlog pa ga sprejme izvršni odbor Zveze.

41. člen

Komisijo za SLO in DS sestavljajo predsednik in štirje člani.

42. člen

Zveza določi s samoupravnim splošnim aktom, katera dela, naloge in dolžnosti so posebnega pomena za splošno ljudsko obrambo, kateri podatki iz delovnega področja Zveze se štejejo za tajne podatke splošne ljudske obrambe ter predpisujejo in izvajajo splošne in posebne ukrepe za njihovo varovanje.

FINANČNO MATERIALNO POSLOVANJE

43. člen

Zveza vodi o premoženju in finančnem poslovanju knjige v skladu z veljavnimi predpisi. Pravico do vpogleda v dokumentacijo ima vsak član Zveze.

44. člen

Sredstva Zveze so:

- nepremičnine,
- premičnine,
- članarina,
- dotacije in subvencije,
- drugi dohodki.

S sredstvi Zveze upravlja izvršni odbor. Odredbodajalec za finančni načrt je predsednik Zveze.

Nadzor nad uporabo družbenih sredstev, ki jih prejme Zveza za opravljanje določenih nalog, vodi Služba družbenega knjigovodstva.

45. člen

Delo Zveze temelji na osnovi samofinanciranja:

- članarine,
- lastne dejavnosti,
- drugih sredstev.

STROKOVNA SLUŽBA

46. člen

Za opravljanje strokovnih, finančnih, tehničnih in drugih del ima Zveza svojo strokovno službo. Strokovna služba posluje v skladu s samoupravnimi splošnimi akti, ki jih sprejme izvršni odbor. Strokovno službo vodi tajnik Zveze, ki je imenovan za 4 leta. Urednik Slovenskega čebelarja je imenovan za 4 leta. Obe funkciji sta vodilni in se razpišeta.

Delavcem pripadajo vse pravice, ki grede iz dela in po delu v skladu z zakonom o združenem delu, sredstva za osebni dohodek in za skupno porabo v skladu z načelom delitve po delu in z družbeno določenimi osnovami, ki veljajo pri delitvi in so sprejeti s samoupravnimi sporazumi in so v skladu z veljavnimi predpisi s tega področja.

ODLIKOVANJA IN NAGRADE

47. člen

Za zasluge za napredek čebelarstva podeljuje izvršni odbor odličja I. stopnje Anton Janša posameznikom, organizacijam in združenjem. Pravilnik o podeljevanju odlikovanj Antona Janše, priznanj in častnih nazivov, ki ga sprejme skupščina, določa merila in druga vprašanja v zvezi s podeljevanjem.

Za zasluge za napredek čebelarstva podeljuje izvršni odbor nagrad Peter Pavel Glavar posameznikom, organizacijam in združenjem. Načini zbiranja sredstev, merila in druga vprašanja v zvezi s podeljevanjem nagrade določa Pravilnik o podeljevanju nagrad iz sklada Petra Pavla Glavarja. Pravilnik sprejme skupščina.

PRENEHANJE ZVEZE

48. člen

Zveza preneha:

- s sklepom skupščine z večino glasov vseh delegatov,
- z odločbo pristojnega upravnega organa za notranje zadeve o prepovedi dela.

49. člen

Če preneha Zveza iz razlogov prve alineje 48. člena, preide premoženje Zveze nasledniku, ki je določen s sklepom o prenehanju Zveze.

Če preneha Zveza iz razlogov druge alineje 48. člena, preide premoženje Zveze članu, ki ostane.

Če preneha Zveza iz razlogov tretje alineje 48. člena, preide premoženje Zveze SR Sloveniji.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

50. člen

Z dnevom uveljavitve teh pravil prenehajo veljati pravila Zveze, ki so bila sprejeta na skupščini Zveze 25. aprila 1976.

51. člen

Pravila so bila sprejeta na skupščini Zveze dne 26. marca 1983 in začno veljati takoj, smejo pa se uporabljati, ko pristojni upravni organ za notranje zadeve ugotovi, da so pravila v skladu z določili zakona o društvih.

Spremembe pravil so bile sprejete na skupščini Zveze 29. marca 1986 in 16. aprila 1988 in začno veljati takoj, smejo pa se uporabljati, ko pristojni organ ugotovi, da so pravila v skladu z določili zakona o društvih.

Tajnik:
Milan Runtas

Predsednik:
Andrej Petelin

V skladu s sklepi vodstev čebelarskih društev, ki so jih sprejela na regijskih posvetih v Sloveniji, in sklepa izvršnega odbora ZČDS dne 12. 3. 1988, je strokovna služba ZČDS pripravila predloge sprememb nekaterih členov pravil ZČDS.

Staro besedilo 19. člena:

Skupščina je najvišji organ, ki ga sestavljajo delegati društev. Društva delegirajo v skupščino Zveze po enega delegata. Občinske in medobčinske zveze delegirajo po enega delegata.

Novo besedilo 19. člena:

Skupščina je najvišji organ, ki ga sestavljajo delegati društev. VSA ČEBELARSKA DRUŠTVA Z OBMOČJA OBČINE IZVOLIJU V SKUPŠČINO ENEGA SKUPNEGA DELEGATA, PO ENEGA PA IZVOLIJU TUDI MEDOBČINSKE ČEBELARSKO ZVEZE. Tretji stavek se črta.

24. člen

Staro besedilo člena:

Novo besedilo:

Skupščina:

- sklepa o dnevnem redu,

Skupščina:

- sklepa o dnevnem redu,

- sprejema in spreminja pravila Zveze in druge splošne akte,
- sklepa o poročilih organov Zveze,
- sprejema program dela in finančni načrt,
- potrjuje letni zaključni račun,
- voli predsednika Zveze,
- voli izvršni odbor,
- voli nadzorni odbor,
- voli častno razsodišče,
- voli delovne organe skupščine,
- razrešuje predsednika Zveze in organe,
- sklepa o članstvu v drugih organizacijah,
- sklepa o izključitvi članov Zveze,
- sklepa o prenehanju Zveze,
- dokončno sklepa o pritožbah članov zoper sklepe izvršnega odbora in častnega razsodišča,
- sklepa o članarini,
- sklepa o pridobivanju in odvajanju nepremičnin,
- sprejema splošne akte Zveze (Pravilnik o podeljevanju odlikovanj, priznanj in častnih nazivov, pravilnik o založniški in izdajateljski dejavnosti),
- podeljuje odlikovanja, priznanja in častne nazive,
- sklepa o ustanavljanju skladov,
- odloča o drugih vprašanjih, ki se pojavljajo iz zakonskih predpisov, odredb, pravil Zveze in splošnih aktov, sprejetih na osnovi samoupravnega sporazumevanja.

- sprejema in spreminja pravila Zveze in druge splošne akte,
- sklepa o poročilih organov Zveze,
- sprejema program dela in finančni načrt,
- potrjuje letni zaključni račun,
- voli predsednika in DVA PODPRESEDNIKA ZVEZE,
- voli izvršni odbor,
- voli nadzorni odbor,
- voli častno razsodišče,
- voli delovne organe skupščine,
- razrešuje predsednika, PODPRESEDNIKA in organe Zveze,
- sklepa o članstvu v drugih organizacijah,
- sklepa o izključitvi članov Zveze,
- sklepa o prenehanju Zveze,
- sklepa o pridobivanju in odvajanju nepremičnin,
- sklepa o ustanavljanju skladov,
- dokončno sklepa o pritožbah članov zoper sklepe izvršnega odbora in častnega razsodišča,
- odloča o drugih vprašanjih, ki izhajajo iz zakonskih predpisov, odredb, pravil Zveze in drugih sprejetih samoupravnih splošnih aktov.

Iz člena se črta besedila naslednjih alinej:

- sklepa o članarini,
- sprejema splošne akte Zveze (Pravilnik o podeljevanju odlikovanj, priznanj in častnih nazivov, pravilnik o založniški in izdajateljski dejavnosti),
- podeljuje odlikovanja, priznanja in častne nazive.

25. člen

Staro besedilo:

Skupščina sprejema sklepe z večino glasov. Z dvotretjinsko večino glasov sprejema pravila Zveze, višino članarine in sklepa o prenehanju Zveze.

Novo besedilo:

SKUPŠČINA SPREJEMA SKLEPE Z VEČINO GLASOV NA SEJI PRISOTNIH DELEGATOV. O SPREJEMU IN SPREMENBI PRAVIL ZVEZE TER PRENEHANJU ZVEZE SKUPŠČINA ODLOČA Z VEČINO GLASOV VSEH DELEGATOV.

26. člen

Dopolni se besedilo prve vrste tako, da glasi:
Volitve predsednika, PODPRESEDNIKOV, članov izvršnega odbora . . .

27. člen

Staro besedilo prvega odstavka:

Mandatna doba izvoljenih članov organov Zveze je 4 leta. Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen v isti organ Zveze.

Novo besedilo:

Mandatna doba izvoljenih članov organov Zveze je 4 leta. PO PRETEKU TE DOBE JE VSAKDO LAHKO PONOVRNO IZVOLJEN V ISTI ORGAN.

30. člen

Staro besedilo člena:

Pravice in dolžnosti izvršnega odbora so:

- vodi vse posle med dvema skupščinama,
- uresničuje program dela in sklepe skupščine,
- skrbi za uresničevanje skupnih interesov,
- koordinira delo članov Zveze,
- pripravlja materiale za skupščino,
- predlaga skupščini osnovne usmeritve po-

Novo besedilo člena:

Pravice in dolžnosti izvršnega odbora so:

- vodi vse posle med dvema skupščinama,
- uresničuje program dela in sklepe skupščine,
- skrbi za uresničevanje skupnih interesov,
- koordinira delo članov Zveze,
- pripravlja materiale za skupščino,
- predlaga skupščini osnovne usmeritve po-

litike dela Zveze, predlaga spremembe pravil, skrbi za sprejem internih aktov,

- pripravlja in predlaga letni načrt dela in finančni načrt,
- sklepa o zaključnem računu,
- voli enega ali več podpredsednikov Zveze,
- imenuje uredniški odbor, glavnega in odgovornega urednika Slovenskega čebelarja,
- imenuje komisije izvršnega odbora (za zdravstveno varstvo čebel, za tehnologijo in opremo, za čebelarski naraščaj, za vzrejo matic, za vzgojo in izobraževanje, za organizacijo in samoupravne akte, za odlikovanja, priznanja in častne nazive, za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito) in po potrebi ostala telesa,
- sodeluje z družbenopolitičnimi organizacijami, katerih dejavnost je povezana s čebelarstvom,
- delegira predstavnike Zveze v državne in družbene organe in druge organizacije,
- ugotavlja vstop novih članov,
- črta iz članstva zaradi neplačanih obveznosti v skladu z določili samoupravnega sporazuma o združevanju z Zvezo,
- pripravlja predračun prihodkov in odhodkov,
- vodi finančno in materialno poslovanje,
- sprejema pravilnike o delu strokovnih služb,
- uresničuje druge naloge po pooblastilu skupščine,
- po potrebi sprejema poslovnik o svojem delu.

litike dela Zveze in spremembe pravil (»skrbi za sprejem internih aktov« SE ČRTA),

- SPREJEMA VSE SPLOŠNE AKTE RAZEN PRAVIL ZVEZE IN AKTOV, KI JIH SPREJEMA SKUPŠČINA,
- pripravlja in predlaga letni delovni in finančni načrt,
- vodi finančno in materialno poslovanje,
- pripravlja predračun prihodkov in odhodkov,
- sklepa o zaključnem računu,
- SKLEPA O VIŠINI ČLANARINE,
- Z UGOTOVITVENIM SKLEPOM RAZGLASI SESTAVO IZDAJATELJSKEGA SVETA,
- NA PREDLOG IZDAJATELJSKEGA sveta imenuje glavnega in odgovornega urednika Slovenskega čebelarja, NA NJEGOV PREDLOG pa tudi člane uredniškega odbora,
- imenuje komisije izvršnega odbora (za zdravstveno varstvo čebel, za tehnologijo in opremo, za čebelarski naraščaj, za vzgojo in izobraževanje, za vzrejo matic, za EKONOMIKO ČEBELARJENJA, za organizacijo in samoupravne akte, za odlikovanja, priznanja in častne naslove, za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito) in po potrebi ostala delovna telesa,
- SKLEPA O PRISTOPU ZVEZE V SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI IN DRUGA ZDRUŽENJA ter delegira predstavnike Zveze v državne in družbene organe ter SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI,
- sodeluje z družbenopolitičnimi in DRUŽBENIMI organizacijami, katerih dejavnost je povezana s čebelarstvom,
- ugotavlja vstop novih članov,
- zaradi neplačanih obveznosti črta člane iz članstva v skladu z določili samoupravnega sporazuma o združevanju v Zvezo,
- podeljuje odlikovanja, priznanja, NAGRADE in častne naslove,
- po potrebi sprejme poslovnik o svojem delu,
- uresničuje druge naloge po pooblastilu skupščine.

Iz člena se črta 18. alineja, ki glasi: - sprejema pravilnik o delu strokovnih služb.

SPOŠTOVANI NAROČNIKI SLOVENSKEGA ČEBELARJA (VELJA SAMO ZA NEČLANE)

Decembra ste po pošti prejeli položnico za vplačilo **letne naročnine** za Slovenskega čebelarja za leto 1989. Vas in tudi tiste naročnike (člani čebelarskih društev **vplačate članarino pri svojih blagajnikih**), ki položnic niste prejeli, prosimo, da do 15. februarja 1989 vplačate **naročnino 72.000 dinarjev** na naš račun št. 50101-678-48636. Če našega časopisa ne želite več prejemati, ga odpovejte pisno ali po

telefonu (tel.: 061/210-992). Člani čebelarskih društev plačajo **članarino (48.000)** svojim blagajnikom.

Neplačnikom časopisa ne bomo več pošiljali. Od 1. marca 1989 dalje pa bomo naročnino in članarino zviševali v skladu z uradno priznano mesečno stopnjo inflacije.

Uredništvo

Osmrtnice

MAKS IPAVEC

Oktoba 1988 smo v čebelarški družini Cerklje na Gorenjskem izgubili dolgoletnega in požrtvovalnega člana Maksa Ipavca iz Zaloga. Rojen je bil leta 1907 v Mengšu, čebelaril je že kot mladenič, po poroki pa se je s svojimi čebelami preselil v Zalog pri Cerkljah. Takoj se je vključil v našo čebelarško družino, kjer je organiziral prevažanje čebel na pašo drugam. Ker je uspešno čebelaril, je s svojim delom navdušil več mladih čebelarjev, da so tudi oni postali uspešni prevažalci večjega števila panjev na razna pasišča po Sloveniji. Med nami je delal skoraj 30 let. Zadnja leta pa ga je bolezen privezala na posteljo, in čeprav je do zadnjega upal, da bo še čebelaril, je bila smrt močnejša.

Čebelarji smo ga s čebelarškim praprom pospremili na zadnji poti.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarška družina
Cerklje na Gor.

JANEZ ŠMON

Vroče poletno sonce ga je vabilo na delo. Na dvorišču je zabrnel traktor in z veseljem je sedal nanj 18-letni Janez. Spravljaj leš iz gozda k cesti. Ko je hotel potegniti zadnjikrat, je pod težo traktorja nenadoma zmanjkalo trde podlage, presuha zemlja se je udrla in za seboj potegnila traktor z Janezom na njem. Zgodilo se je tako hitro, da ni mogel skočiti z njega.

Janez je obiskoval lesarsko šolo v Mariboru in jo uspešno končal. Oče je v njem videl naslednika kmetije in tudi čebelarstva, saj se v Šmonovi družini prenaša iz roda v rod.

Čeprav je bil še mlad, je bil že pet let član našega društva. Ko smo se še pred nesrečo pogovarjali z njim, je kazal veliko vnemo za razvoj čebelarstva. Ob težkem delu na kmetiji in v šoli si je poleg očetovega če-

belnjaka postavil svoj novi, lepo urejeni čebelnjak.

Z Janezom je naše društvo izgubilo mladega in perspektivnega čebelarja, ki jih v naših vrstah že tako manjka.

Čebelarško društvo
Slovenj Gradec

TONE BAŠA

Nepričakovano in toliko bolj boleče nas je presenčila vest o prerani smrti Toneta Baše.

Rodil se je na Baču pri Pivki, dne 14. 12. 1933. Tone ni bil samo čebelar, ampak tudi dober sadjar. Čebelaril je z manjšim številom panjev, toda za te je skrbel z vso ljubeznijo. Njegov vrt in čebelnjak na vrtu sta mu bila v ponos, nam čebelarjem pa vzor dobrega in marljivega čebelarja in sadjarja.

Na njegovih zadnji poti dne so ga spremljali čebelarji, številni krajanji, prijatelji in sodelavci.

Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu kot iskrenega in dobrega prijatelja in čebelarja.

Čebelarško društvo
Ilirska Bistrica

Kakor je v pretekli zimi varooza neusmiljeno morila naše čebele, tako je čez poletje smrt neusmiljeno redčila vrste pridnih čebelarjev Čebelarške družine Grad, saj smo od pomladi do jeseni 1988 izgubili kar štiri vnete čebelarje.

ANTON HÜLL

Konec maja je ugasnilo življenje 80-letnega čebelarja Antona Hülla, ki je bil rojen v kmečki družini v Kuzmi. Prj svojih vsakdanjih kmečkih opravilih je vedno našel čas za svoje čebele, ki jih je vzljubil že v mladosti. Iz nič je začel, sam jim je gradil

domovanja in le ljubezen do drobnih krilatih ljubljenc je ustvarila iz njega dobrega čebelarja. Dolgih 56 let je neumorno skrbel za svoje varovanke. Bogate izkušnje vestnega čebelarja je z veseljem prenašal na mladi rod. Redno se je udeleževal občnih zborov in posvetovanj ter z besedo in vzgledom učil ljubiti čebele in naravo.

Za svoje uspešno dolgoletno čebelarjenje je prejel odličje Anton Janša III. stopnje in družinsko priznanje ob 50-letnici ČD Grad.

EDMUND RACEK

Nepričakovano je sredi septembra končal svojo življenjsko pot vztrajen čebelar Edmund Racek. Rojen je bil leta 1919 v Kruplivniku. Kot krojaški mojster je živel pri Gradu. Ob svojem domu je imel velik čebelnjak, v katerem brenčanje čebel ni nikoli potihnilo. Ob njih se je sprostil po trudapolnem delu za šivalnim strojem. Uspešno je čebelaril, dokler mu je zdravje dopuščalo. Aktivno se je vključeval tudi v delo Čebelarke družine Grad, bil nekaj let njen predsednik in svoje čebelarske izkušnje dobrohotno prenašal na mlajši rod.

ALOJZ KOČAR

V 82. letu starosti je v začetku oktobra prenehalo biti tudi plemenito srce izkušenega čebelarja in tajnika naše družine Alojza Kočarja. Rojen je bil v kmečki družini pri Gradu. Ob očetu čebelarju je spoznaval čebele, jih vzljubil in postal predan čebelar.

Vse od 16. leta starosti dalje je ljubeče skrbel za svoje varovanke in niti naporen poklic pismonše ga ni mogel odvrniti od njih. S svojim delom in vzgledom je vzpodbujal in pridobival nove čebelarje. Po njegovi zaslugi je začel čebelariti tudi sin. Dalj časa pa je tudi aktivno deloval v Čebelarski družini Grad. Dolga leta je bil predsednik in vse do konca življenja njen tajnik. Na njegovo pobudo je bil na osnovni šoli dr. Anice Rotdajič v Gradu ustanovljen čebelar-

ski krožek. Noben zbor, nobeno posvetovanje, predavanje, nobena delovna akcija ni minila brez njega, dokler ga niso zapustile življenjske moči. Za ves trud in nesebično prizadevanje, da bi čim bolj poživil čebelarstvo na našem področju, je povsem zaslužno prejel odličji Anton Janša III. in II. stopnje ter družinsko priznanje ob 50-letnici ČD Grad.

Čebelarska družina
Grad

Težko bo zapolniti praznino za dobrimi, izkušenimi čebelarji. Ostalo pa bo z nami njihovo delo in svetel spomin na vzorne tovariše, ki so nas na vsakem koraku vzpodbujali in učili uspešno čebelariti.

RUDOLF BERNJAK

Avgusta nam je smrt vzela čebelarja Rudolfa Bernjaka, ki je bil rojen leta 1911 v Vidoncih. Bil je krojač, a je poleg svojega poklicnega dela z velikim veseljem tudi čebelaril. Ko si je zgradil lasten dom, je ob njem postavil čebelnjak in ga naselil s čebelami. Zanje je požrtvovalno skrbel, dokler mu ni tega preprečila bolezen.

ČEBELARJU RADKU POLIČU V SPOMIN

V lanskem letu smo se za vedno poslovili od našega člana Radka Poliča. Pred 20 leti se je preselil v Belo krajino, si tu med vinskimi goricami uredil novi dom in se kmalu zatem vključil tudi v naše čebelarsko društvo.

Dolga leta je bil član upavnega odbora, kjer je bil s svojo strokovnostjo, neposrednostjo in zglednim odnosom do soljudi med člani zelo priljubljen.

Njegova nagla in nepričakovana smrt nas je pretresla, saj smo izgubili dobrega tovariša – čebelarja.

Radko Polič se je rodil v Rožnem dolju. Ljubezen do čebel pa je nasledil po svojem očetu in si ob svojem domu na Stražnjem vrhu postavil tudi lep čebelnjak.

Pokojnega Radka Polič bomo belokranjski čebelarji ohranili v lepem spominu.

Čebelarsko društvo
Črnomelj

VABILO

Vabimo vse čebelarje, člane Čebelarkega društva Ribnica, na redni letni občni zbor, ki bo 15. 1. 1989 ob 9. uri v prostorih restavracije »RIBNICA«.

Na občnem zboru bodo podeljena tudi odlikovanja zaslužnim članom.

Vabljeni.

Izvršni odbor ČD Ribnica

*SREČNO NOVO LETO 1989 TER OBILO MEDU, V BODOČE PA ŠE BOLJ
USPEŠNO POSLOVNO SODELOVANJE, ŽELI VSEM SLOVENSKIM
ČEBELARJEM HMEZAD,
DO Mlekarna, DE Čebelarstvo*

ČEBELARSKA PREDAVANJA V MARIBORU

Medobčinska zveza čebelarskih društev Maribor vabi v soboto, 21. 1. 1989, ob 9. uri v predavalnico VEKŠ, Razlagova 14, na predavanje: Zdravstveno varstvo čebel in higiena v čebelnjaku. Predavanje Borisa Slavca in Andreja Schwarzmannna podarja mariborskim čebelarjem HP Medex. V soboto, 11. 2. 1989, ob deveti uri, pa bo v isti predavalnici predaval veterinar Stanko Krajnc o najnovejših spoznanjih pri zatiranju kužnih bolezni čebel. To predavanje pa podarja mariborskim čebelarjem tov. Krajnc.

Komisija za izobraževanje
MZCD Maribor

PREDAVANJA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA – CENTER

Vabimo vse čebelarje in ljubitelje čebel na naslednja predavanja:

26. 1. 1989 ob 17. uri: Grozden Stefanović, inž.
Množična vzreja matic in čebelarjenje v ZD Amerike
Predavatelj je strokovnjak za vzrejo matic in vsako leto v februarju, marcu in aprilu vzreja matice na Floridi.
2. 2. 1989 ob 17. uri: Alan Kovačević, dipl. vet.
Spremljajoče bolezni, ki jih prenaša varroa in ukrepi proti njim
Predavatelj, dipl. veterinar, je zaposlen na Veterinarski fakulteti v Zagrebu ter je zunanji sodelavec KRKE.
9. 2. 1989 ob 17. uri: Jurij Senegačnik, prof. dr.
Novosti v zdravljenju varrooze s fluvalinati in ostanki v medu
Predavatelj, prof. doktor vet., je sodelavec Veterinarske fakultete v Ljubljani
16. 2. 1989 ob 17. uri: Jože Jenko, mag. oec., dipl. ing., podpredsednik ZČD-Slovenije
Ekonomika čebelarjenja
Okrogla miza
22. 2. 1989 ob 17. uri: Občni zbor – letna skupščina ČD Ljubljana Center

ČD Ljubljana Center
za Jože Jenko

TEČAJI ZA ČEBELARSKE PREGLEDNIKE

Obveščamo čebelarje, ki bi želeli opraviti tečaj za čebelarske preglednike, da se naj prijavijo pri tajnikih čebelarskih društev ali družin. Tajnike pa prosimo, da do 15. januarja 1989 pošljejo sezname prijavljenih čebelarjev na Zvezo čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana.

ZČDS

ČEBELARJI ALTERNATIVCI

in vsi, ki ste zainteresirani za zdrave čebele, naravo in hrano!
JANEZ FIRM

Zaradi težav in pomislekov, s katerimi se danes pri čebelarjenju, ohranjanju zdrave narave, uživanju in prodaji čebeljih pridelkov vse bolj srečujemo, se vedno bolj izraža tudi potreba po čim bolj naravnem čebelarjenju in čebeljih pridelkih brez ostankov kemije. Za takšno in uspešno čebelarjenje pa nam manjka ustreznih izkušenj in organiziranosti. Zato v želji, da bi si pridobivali ustrezne izkušnje, se organizirali, uspešno čebelarili in prodajali svoje kolikor se da zdrave pridelke ter ohranili zdravo naravo, sloves medu in drugih čebeljih pridelkov kot neoporečnih naravnih zdravil,

vabimo vse podobno misleče čebelarje in nečebelarje na **informativni sestanek**, ki bo v **sredo, 18. 1. 1989 ob 10. uri v prostorih ZČDS**, Ljubljana, Cankarjeva 3/II. Tu boste lahko izrazili svoje želje in izkušnje ter se dogovorili o našem bodočem organiziranju, da bomo lažje pomagali čebelarjem, sebi, naravi in odjemalcem naših pridelkov.

Vse zainteresirane, ki bereto to obvestilo, prosimo, da obvestite tudi druge čebelarje in nečebelarje, ki jih to zanima, in jih povabite na sestanek.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, Andrej Jernej, inž. Ervin Kuhar, Aleš Mižigoj in inž. Janez Poklukar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklukar, Boris Slavec in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Cena posamezne številke je 6.400 din.

Letna naročnina za nečlane: v domovini znaša 72.000 din, v tujini pa 14 USA dolarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Članarina, v katero je všteta tudi naročnina za Slovenskega čebelarja, znaša 48.000 din. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela stran - 720.000 din, pol strani - 420.000 din, četrt strani - 210.000 din. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 1.600 din za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki presegajo 40 besed.

Številka dinarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636. Številka deviznega računa pri LB-GB v Ljubljani je: 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju št. 421-1/74 pristojnega republiškega organa je časopis oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiska Tiskarna KURIR, Ljubljana.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

MALI OGLASI

Tehtnico za tehtanje panjev kupim. Tone Plahutnik, Zduša 3, 61240 Kamnik.

Parcelo v bližini Dol. Toplic, odlična paša za čebele, možnost postavitve čebelnjaka, voda, elektrika poleg, asfaltiran dostop, prodam. Tel.: (061) 554-122.

Prodam prevozni čebelnjak – avtopriklopnik z 12 AŽ panji. Šušteršič L., Čelesnikova 20, tel.: (061) 611-173.

Prodam TAM 5000, l. 1971, ali zamenjam za rabljen osebni avto. Marjan Starc, Prušnikova 15, Ljubljana, tel.: (061) 51-428.

Prodajam električne grelce za vse vrste panjev. Ugodno za zgodnji razvoj čebeljih družin. Enostavno za vgradnjo. Pošljem prospekt. Hrvoje Erpačić, 41050 Remete – Zagreb, G. Bukovac 129.

Prodam tri tovornjake s panji in čebelami. Tel.: (068) 42-527.

Prodam (zaradi bolezni) 20 AŽ panjev s čebelami in stroj za odkrivanje satja (popust 30 %). Plačate lahko tudi z medom. Matija Brinovar, Stržišče 1, p. Zabukovje. Tel.: (068) 81-110.

ČEBELARJI POZOR! Izšla je knjiga »Pčelarstvo i ekonomika pčelarenja«. Knjigo lahko naročite na naslov avtorja: Branko Relič, Stanka Paunoviča 5, 22000 SREMSKA MITROVICA. Cena knjige je 12.000 din in stroški poštne. Knjigo vam bomo poslali po pošti s povzetjem.

Čebelarji!

Poravnajte članarino za leto 1989 pri blagajniku društva ali družine (za ZČDS 48.000 din) še pred 15. 1. 1989.

ČEBELARJI POZOR – NOVO NA NAŠEM TRŽIŠČU!

NOV VIDEO FILM O ČEBELAH

ZČDS je pripravila nov film o VZREJI MATIC IN RAZMNOŽEVANJU ČEBELJIH DRUŽIN. Kaseto je možno naročiti pri ZČDS, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana. Pri naročilu je potrebno navesti, ali naj bo besedilo v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

Film je dolg približno 22 minut, cena pa je 11.900 din. Kasete lahko naročite za videorekorderje vseh sistemov, vendar je cena za sisteme beta, video 2000 in video 8 nekoliko višja.

Strokovna služba ZČDS

Finančna sredstva za obnovo zgodovinskega spomenika kapele P. P. Glavarja nakažite na ŽR 52100-603-30757 Zavod za varstvo naravne dediščine Novo mesto, Kidričev trg 3, s pripisom »Za obnovo Lanšpreža«.